

Інститут туризму Федерації профспілок України

ЗВІТ

про велосипедний туристський
спортивний похід IV категорії складності
територією Чернівецької, Івано-Франківської
та Закарпатської областей
здійснений з 5 по 19 серпня 2011 р.

Маршрутна книжка № 59/11
Керівник групи Чеченя Ольга Вікторівна

Адреса керівника групи: м. Київ, вул. Васильківська 94
т. +380975548614

Маршрутно-кваліфікаційна комісія розглянула звіт і вважає, що похід може
бути зарахований всім учасникам і керівнику
Кешертою категорії складності.

Голова МКК / Медведь С.С.

(прізвище, ім'я, по батькові)

«29» 12 2011 р.

Звіт використовувати в бібліотечному фонді Центру
Розвитку Активних Форм Туризму Інституту туризму ФПУ

ЗМІСТ

1.	Довідкові дані про туристський похід.....	3
2.	Дані про учасників походу.....	4
3.	Відомості про район подорожі.....	5
4.	Організація туристського спортивного походу.....	19
5.	Висотний графік.....	21
6.	Умовні позначення.....	22
7.	Графік руху.....	23
8.	Технічний опис маршруту з фотоматеріалами.....	24
9.	Картографічний матеріал.....	116
10.	Підсумки, висновки та рекомендації по проходженню маршруту....	127
11.	Додатки.....	
	Списки особистого та колективного спорядження.....	129
	Склад аптечки.....	132
	Комплектація ремонтного набору.....	135
	Список продуктів і раціон харчування на маршруті, можливість поповнення продуктів на маршруті.....	138
	Вагові характеристики вантажу на маршруті.....	139
	Кошторис затрат на похід.....	140
12.	Список використаної літератури.....	141

Довідкові дані про туристський спортивний похід

Організація, що проводить похід - Інститут туризму Федерації профспілок України

Параметри походу:

Вид туризму	Категорія складності походу	Протяжність активної частини походу, км	В т. ч. ґрунту		Сумарний набір висоти, м	Середній час руху за день,	Тривалість, днів		Термін проведення
			км	%			Загальна	Ходових	
Велосипедний	Четверта	718,83	289,7	40,3	9665	4год 40 хв	15	13	05.08.11 – 19.08.11

Район, підрайон (масив походу) – Україна, Чернівецька, Івано-Франківська та Закарпатська області

Нитка маршруту:

м.Чернівці – с.Біла Криниця – с.Буденець – с.Банилів-Підгірний – пер.Мочерка (985 м н.р.м) – с.Долишний Шепіт – пер.Шурдин (1185 м н.р.м.) – с.Руська – с.Шепіт – пер.Семенчук (1414 м н.р.м) – с.Сарата – л-д Перкалаб – с.Устеріки – смт.Верховина – пер.Кривопільський (1013 м н.р.м.) – с.Татарів – пер.Яблуницький (931 м н.р.м) – смт.Ясіня – пер.Рахівський (1090 м н.р.м.) – с.Луг – м.Хуст – смт.Міжгір'я – пер.Гукливий (780 м н.р.м.) – пер.Менчіл (620 м н.р.м.) – с.Підполоззя – пер.Уклин (550 м н.р.м.) – м.Мукачеве – смт.Середне – м.Ужгород

ПІБ, адреси, телефони керівника та учасників

№ п/п	ПІБ	Дата народження	Домашня адреса
1.	Чеченя Ольга Вікторівна	27.12.1987.	м. Київ, вул. Васильківська, 94
2.	Шумілов Олександр Леонідович	18.06.1958.	м. Київ, вул. Сабурова, 4/300
3	Кулик Катерина Вікторівна	16.07.1987.	м. Київ, вул. Васильківська, 94
4.	Нагорна Вікторія Сергіївна	11.04.1990	м. Київ, вул. Лисківська, 30/260
5	Поштар Катерина Володимирівна	16.01.1993	Вінницька обл., с. Вінницькі хутори, вул. Вінниченко, 39
6	Мікаєлян Руслан Рубенович	18.11.1991	м. Київ, вул. Лисківська, 30/260
7	Шумілов Павло Олександрович	07.10.1989	м. Київ, вул. Сабурова, 4/300

Місце знаходження звіту, наявність відео- та кіно матеріалів – звіт знаходиться в бібліотечному фонді центру Розвитку Активних Форм Туризму Інституту туризму ФПУ (електронна копія додається).

Похід розглянутий: Київською Міською МКК,

Склад учасників

Зліва направо:

1. Чеченя Ольга Вікторівна
2. Шумілов Олександр Леонідович
3. Кулик Катерина Вікторівна
4. Нагорна Вікторія Сергіївна
5. Поштар Катерина Володимирівна
6. Мікаелян Руслан Рубенович
7. Шумілов Павло Олександрович

Відомості про район подорожі

Природа Українських Карпат представлена складною системою територіальних одиниць, що створюють високогірний, середньогірний, низькогірний та передгірський яруси.

Клімат помірно континентальний, теплий, з циклонічними та антициклонічними вторгненнями атлантичного повітря. Температура найтеплішого місця (липень) у передгір'ях $+18...+20^{\circ}\text{C}$, у високогірному ярусі $+8...+10^{\circ}\text{C}$, найхолоднішого (січень) — відповідно $-3...-6^{\circ}\text{C}$ і $-8...-9^{\circ}\text{C}$.

Карпати – найвологіше місце в Україні. Кількість опадів від 500-800 мм у передгір'ях до 1600-2000 мм на найвищих хребтах. Весною сніг доволі таки довго лежить на округлих вершинах гір.

В умовах достатнього та надмірного зволоження формується густа (до $1,5 \text{ км/км}^2$) гідрографічна мережа – численні витoki Тиси, Дністра та Пруту. Вони належать до річок мішаного живлення з переважанням дощового. Режим паводковий протягом усього року. Після дощів і танення снігу вода потоками збігає з гір у долини й часто спричиняє повені.

Біля підніжжя на низькогір'ях та горбогір'ях, на схилах гір, росте листяний ліс. Його утворюють осередки первинних дубових лісів, які доповнюють граб, липа, клен, бук. Вище з'являються хвойні дерева – ялиця та ялина європейська (смерека). З листяних переважає бук. Ліс стає мішаним. Підлісок листяного та мішаного лісів утворюють кущі малини, ліщини, ожини, шипшини. На узліссях і галявинах ростуть трав'янисті рослини, більшість з них лікарські. Під деревами багато грибів: білих, підберезовиків, підосичників, маслюків, опеньків. Вище ліс стає хвойним. Крім смереки та ялиці, в ньому росте модрина. Хвойні дерева холодостійкіші, ніж листяні. Ліс темний, вологий. Грунт між деревами вкритий мохом. На галявинах ростуть низенькі кущики брусниці й чорниці. На вершинах Карпат хвойні ліси змінюються чагарниками та субальпійським криволіссям із сосни гірської та ялівцю, вільхи зеленої та інших порід у карах та високих водозборах. Найвище розкинулись субальпійські гірські луки та пустища – полонини, вкриті різнобарвно квітучими трав'янистими рослинами. В міжгірно-верховинних ландшафтах та в річкових долинах поширені луки, характерні угруповання вільхи, верби. Карпатським лісам властиві такі домішки порід: граб, явір, ясен, зрідка береза та кедр. Лісистість гір перевищує 50 %.

У фауні Українських Карпат переважають представники лісового комплексу. Зустрічаються олень благородний, заєць, лисиця, вовк, ведмідь бурий, кіт лісовий, рись, куниця, видра, дика свиня, борсук, білка. Серед ендеміків: білка карпатська, полівка снігова. З птахів – тетерук, дятел строкатий і чорний, синиця чорна та чубата, лелека чорний, орел, беркут, шишкар ялиновий, зміїд, багато співочих перелітних птахів. Ендемічний вид – глухар карпатський. Плазунів і земноводних у горах не багато видів: саламандра плямиста, тритон карпатський, полоз лісовий, ящірка живородна, жаба прудка та квакша. У швидких гірських річках водиться форель.

У біосферному заповіднику та національних природних парках Українських Карпат великими є зони антропогенних ландшафтів та рекреації, в

яких здійснюється традиційне господарювання, тобто ведеться сільське та лісове господарство, розміщені поселення людей, розвивається туризм. В Українських Карпатах зосереджено понад 1400 природоохоронних об'єктів що займають 2,8 % загальної площі гір (найвищий показник по Україні).

М. Чернівці. Припускають, що назва міста походить від велелюдного міста-фортеці на південних рубежах Галицької держави, що мало назву «Чернь» або «чорне місто», збудованого на лівому березі р. Прут. Можливо ця назва походила від чорних дубових, перекладених чорноземом, стін фортеці, яка була повністю зруйнована монгольським завойовником Бурундаєм і жителі з 1259 р. переселилися на правий берег р. Прут. З 1359 р. місто стало частиною Молдавської держави.

Перші письмові згадки про місто були знайдені в рукописах молдавського господаря Олександра Доброго, які він видав львівським купцям 8 жовтня 1408 р. Кожен рік ця дата святкується як офіційний день міста. Місто в той час було розташоване на перехресті шляхів з північно-західної Європи на Балкани і в Туреччину. З 1457 р. воно стало центром проведення ярмарків та адміністративним центром для всього регіону.

За час свого існування місто було декілька разів зруйноване, перебувало під гнітом Османської імперії, в 1774-1918 рр. входило до складу Австро-Угорської імперії, а з 1918-1940 рр. – Румунії.

В 1774 р. тут жило близько 290 сімей і було три дерев'яних церкви.

Місто почало процвітати в 1778 році, коли герцог Карл фон Енценберг був призначений главою військової адміністрації міста. Він запросив сюди багато купців, ремісників і промисловців для того, щоб вони допомогли розвивати торгівлю та виробництво. Нового імпульсу розвитку місту надали з 1786 р. Петровські ярмарками, що проводились з 1 до 15 липня.

З середини ХІХ до початку ХХ ст. було збудовано багато архітектурних пам'яток, що принесли славу місту: ратуша, приміщення поштамту, Вірменська церква, Єврейська синагога, драматичний театр, палац правосуддя, приміщення залізничного вокзалу.

Особливо помітний слід в історії Чернівців залишив другий автономний бургомістр Антон рицар Кохановський фон Ставчан (1866-1874 та 1887-1905 рр.). Якраз з його іменем пов'язане становлення Чернівців як міста європейського типу. В той час значно зросла ділова активність у місті, почало розвиватись виробництво та торгівля, Чернівці стали міжнародним транспортним центром. Була відкрита продовольча біржа, завершено будівництво водогону та каналізаційної системи, розпочала роботу перша електростанція, започатковано електричний транспорт, збудовано ряд визначних архітектурних споруд міста, а справжнім вінцем його діяльності стало спорудження міського театру.

В центрі Чернівців знаходиться *Центральна площа*, в минулому майдан Ринок або Рінгпляр, що є серцем міста майже два століття. Ідея створення площі зародилась у самого австрійського цісаря Йосифа ІІ. В 1787 р. під час відвідин Чернівців він запропонував створити на тодішній південній околиці міста просторий майдан, де можна було б проводити ярмарки й де працював би

ринок. Вже принаймні в перші десятиліття XIX ст. майдан набув статусу головного, про що зазначив у своєму щоденнику під час подорожі містом цісар Франц I у серпні 1817 р.

Архітектурний ансамбль майдану Ринок, що почав формуватися на рубежі XVIII-XIX ст., став уособлювати нове обличчя міста. Однак справді європейського вигляду площа набула лише після спорудження ратуші в 40-х роках XIX ст., яка назавжди закріпила за майданом статус центру Чернівців й головного осередку міського життя. Вона побудована в стилі пізнього класицизму з високою баштою та внутрішнім двориком. Нині з балкона башти щодня, рівно о 12-ій, на всі чотири сторони міста лунає мелодія «Марічки», яку виграє на трубі сурмач у буковинському народному вбранні.

Впродовж 1900-1901 рр. поруч з ратушею постала імпозантна триповерхова споруда дирекції Буковинської ошадної каси, в якій нині міститься *художній музей*. Вона була зведена за проектом талановитого учня Отто Вагнера віденського архітектора Губерта Гесснера. Ця будівля може вважатися класичним зразком віденської сецесії, однією з найвишуканіших пам'яток модерну, що збереглися в Центрально-Східній Європі.

На початку австрійського періоду там, де тепер знаходиться Театральна площа, була околиця міста, за якою починався густий ліс. У середині XIX ст. на майдані торгували зерном, а пізніше – рибою, тож він став називатися Рибним – Фішпляцом. Активна забудова площі розпочалася на початку XX ст.

Перевтілення цієї містечково-базарної площі в імпозантний і стильний європейський майдан відбулося завдяки спорудженню тут протягом 1904-1905 рр. нового міського театру. Споруда *музично-драматичного театру* є однією з найвідоміших пам'яток архітектури, яка прикрашає місто. Чернівецький театр – творіння знаменитої віденської фірми Фельнера та Гельмера. Він постав за два роки та за архітектурою й інтер'єром не поступався кращим театрам Європи.

Серед визначних пам'яток Чернівців особливе місце посідає архітектурний ансамбль *Резиденції православних митрополитів Буковини і Далмації*, побудований на місці старого єпископського палацу в 1864-1882 рр., включений до списку об'єктів всесвітньої культурної спадщини UNESCO в червні 2011 р. Нині тут розташувались центральні корпуси *Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Митрополича резиденція з'явилася завдяки зусиллям єпископа Євгена Гакмана. В 1863 р. він домігся від австрійського цісаря дозволу на спорудження нової просторої резиденції, гідної столиці Буковини. Наступного року владики Гакман уже заклав наріжний камінь у фундамент майбутньої резиденції.

Проект архітектурного ансамблю виконав відомий чеський учений, архітектор, академік Йосеф Главка. Він спроектував нетрадиційний комплекс споруд у дусі еkleктики з переважанням елементів візантійського та романського стилів. Цей проект неодноразово займав призові місця на відомих конкурсах архітекторів і був, зокрема, відзначений на Всесвітній виставці у Парижі. Композиція ансамблю досить складна, але відзначається чіткістю

планування. Вона складається з трьох монументальних споруд-корпусів: головного, духовної семінарії разом з церквою Трьох Святителів, пресвітерія.

Село Біла Криниця було центром поселення старовірів на Буковині та було обране ними як резиденція майбутнього старообрядницького архієрея. Російські старообрядці прибули на Буковину з Причорномор'я, Молдавії, Валахії та Бесарабії в 1760-1780-их рр. Поселення липован з'явилися в трьох повітах. Австрійська влада, зацікавлена в заселенні Буковини, ставилася прихильно до старообрядців. Цісарським патентом 1783 р. Йосиф II звільнив їх від податків на 20 років і гарантував свободу віровизнання. За невелику плату переселенці одержали землю та були звільнені від панщини, а також на 50 років – від військової служби.

При матеріальній допомозі одновірців з Росії село мало свій церковний центр: монастир і собор. На базі чоловічого білокриницького монастиря була створена в 1844 р. єпархія, а з 1846 р. – ієрархія на чолі з митрополитом (Білокриницька митрополія), яка висвячувала священників і єпископів для старообрядців всього світу.

У 1988 р. в Білій Криниці був створений *музей старообрядництва*, але в 1996 р. музей було закрито у зв'язку зі скороченням витрат державного бюджету, а експонати передані в обласний краєзнавчий музей.

На місці чоловічого монастиря, пошкодженого під час Другої світової війни, улаштована прикордонна застава.

В Білій Криниці й нині є величезний митрополичий собор. Він побудований у 1900-1908 рр. на кошти московського купця Гліба Степановича Овсяннікова в пам'ять про сина Олександра, який помер молодим. Автором проекту є придворний архітектор австрійського імператора В. І. Клік. Храм освячено в ім'я Успіння Пресвятої Богородиці. В його декоративному оформленні чітко просліджуються риси російської архітектури XVII-XVIII ст. Собор нагадує російський Собор Василя Блаженного в Москві. Близько собору – Космодем'янська церква XVIII-XIX ст., типово української дерев'яної архітектури.

Про життя старообрядців у Білій Криниці писали Л.Толстой, В. Короленко, А. Герцен, Федір Чащин.

Мочерка – перевал в Українських Карпатах, у південно-східній частині Покутсько-Буковинських Карпат. Розташований на межі Вижницького та Сторожинецького районів Чернівецької області, неподалік (на північний схід) від села Долишній Шепіт, на вододілі річок Серету та Малого Серету. Висота перевалу — 970 м. Узимку перевалом майже не користуються.

Перевал Шурдин належить до перевалів, які перетинають Покутсько-Буковинські Карпати, проходить через хребет Ракова на висоті 1173 м н. р. м. і з'єднує населені пункти Берегомет і Селятин. Підйом через перевал починається за с. Долішній Шепіт від мосту через р. Серет. Тут закінчується асфальт і починається щебінка довжиною в 22 км. Дорога веде через перевал до кордону з Румунією, старовинними гуцульськими поселеннями Руська, Плоска, Сергії, Путила та Селятин. Майже до самого перевалу дорога йде крізь густий смерековий ліс і тільки нагорі відкриваються панорами Карпат. Уздовж дороги

є джерела, майже на самій вершині, в обох напрямках. Проїзд в зимовий період через перевал заборонений, а влітку, в суху погоду, доступний усіма видами транспорту. За перевалом, у бік Румунії, знаходиться пост прикордонників, починається «прикордонна зона» – в'їзд за документами. Дорогу проклали в австрійський період, хоча краєзнавчі легенди приписують її російському генералу Брусилову – герою знаменитого «Брусиловського прориву» в Карпатах у Першу світову. Слід думати, таку легенду навіяли масові поховання воїнів російської армії на вершині перевалу.

Шепіт – село Косівського району Івано-Франківської області. До 1941 р. село називалося Брустури. Займає доволі велику площу, а тому природно ділиться на окремі райони: власне Шепіт (у долині), Рунок (поселення наприкінці всіх комунікацій), Підпантериш (на схилах), Пантериш (дорогою до г. Грегит).

Село Шепіт відоме надзвичайно мальовничими *водоспадами*. Найбільший з них міститься в глибокій долині неподалік останньої зупинки автобуса.

Семенчук – перевал в Українських Карпатах. Розташований у Путильському районі Чернівецької обл., на вододілі річок Сучава та Сарата на Головному Вододільному хребті, майже на кордоні з Румунією (за 250 м). Висота – 1414 м н. р. м. Перевалом проходить дорога місцевого значення, яка з'єднує села Шепіт і Голошина. Дорога ґрунтова, складна для проходження, годиться тільки для мотоциклів та автомобілів підвищеної прохідності. Взимку перевалом не користуються. За 3 км на північний захід від перевалу розташована закинута база радянської ППО – РЛС «Памір». На ній ще збереглися величезні білі кулі, всередині яких знаходилися локатори.

Селище Верховина розташоване у Верховинському районі Івано-Франківської області, є адміністративним центром. Знаходиться на висоті 620 м н. р. м. на р. Чорний Черемош, за 150 км від Івано-Франківська та 31 км від залізничної станції Ворохта. Це найвисокогірніший район, що межує з Румунією.

До 1962 р. селище називалося селом Жаб'яче. Вперше згадується в 1424 р., коли село разом з монастирем на р. Рибниця (нинішнє м. Косів) було передане литовським князем Свидригайлом у дар місцевому багатчеві Владу Драгосимовичу. За легендою, першим поселенцем у долині Чорного Черемошу був Жабка, від якого й отримало назву колишнє Жаб'яче. За іншою версією тут, у заболоченій долині річки, водилося багато жаб, звідки й пішла назва поселення.

У селищі є підйомник на 350 м, в сусідньому селі Ільці – підйомник на 600 м. На території району розташований ряд високих вершин Східних Карпат, зокрема гора Піп Іван (2022 м), де знаходиться колишня обсерваторія, яку ще називають Білим Слоном. У Верховині та с. Буркут знаходяться 10 досліджених джерел мінеральної води. Верховинський район визнаний лікувально-оздоровчим центром.

У кінці XIX – на початку XX ст. у Верховині бували Михайло Коцюбинський, Іван Франко, Гнат Хоткевич, Леся Українка, Михайло

Грушевський. У Верховині знімався шедевр українського кінематографу «Тіні забутих предків».

Верховина вважається столицею Гуцульщини. Завдяки відірваності від цивілізації, тут вдалося зберегти безліч старовинних звичаїв і ремесел. З традиціями Верховини туристів ознайомить *Музей гуцульського побуту, етнографії та музичних інструментів* Романа Кумлика. Приватний музей Романа Кумлика знаходиться в його власному будинку та був організований у 2001 р. Матеріали збирали впродовж 30 років – це предмети побуту, старовинний гуцульський одяг, знаряддя роботи, грошові знаки різних часів і багато іншого. Предметом особливої гордості господаря є колекція музичних інструментів.

С. Криворівня розташоване в долині р. Чорний Черемош, 7 км від районного центру смт. Верховина. Перша письмова згадка датується 1719 р. Назва походить від форми рівнини, на якій знаходиться село та яка має форму дуги.

Це село відоме в Україні в першу чергу завдяки видатному українському письменнику, політичному та громадському діячу Івану Франку. Іван Якович за запрошенням відомого фольклориста Гуцульщини Володимира Гнатюка вперше приїжджає в Криворівню ще в кінці позаминулого століття. Місцеві краєвиди йому настільки подобаються, що він обирає Криворівню для свого постійного літнього відпочинку та приїздить сюди майже кожного літа з сім'єю протягом 12-ти років. В. Гнатюку вдалося перетворити маловідоме тоді гірське село на «літню столицю» української культури. Саме тут написав Коцюбинський повість «Тіні Забутих предків».

Мало кому відомо, що тут, на присілку Грушівка, ще до початку Першої світової війни мав свою віллу Михайло Грушевський, який згодом став першим Президентом України. На жаль, вілла не збереглась (згоріла в 1914 р.), у наш час її відбудовано та створено *музей*.

Музей, збудований у 1995 р., відтворює типову оселю гуцулів – хату-гражду. За формою вона нагадує маленьку фортецю – закритий двір, який складався з хати та прибудованих до неї господарських приміщень, входом до нього служила брама, яку на ніч закривали. Гражду добре укріплювали, переважно для захисту від хижаків та сильних вітрів. Як досліджено в багатьох працях, зокрема, відомого галицького етнографа В. Шухевича, гуцульські хати розміщувалися не суцільно, а були розкидані по горах навколо сіл.

Літературно-меморіальний музей Івана Франка. Перебуваючи в Криворівні в 1901-1914 рр., І.Франко зупинявся в цьому будинку, який належав у той час Василю Якіб'юку, місцевому різьбярю. В 1953 р. будинок було віддано під музей. Зараз експозиція знаходиться в трьох кімнатах. В одній представлено робочу кімнату письменника, в якій свого часу його відвідували О. Кобилянська, С. Грушевський. Збереглося ліжко, на якому спав Франко, лавка з того часу, годинник, столик, топірець-бартка, який Якіб'юк подарував Франкові, сак для ловлі риби, крісло-розкладачка, на якому відпочивав Коцюбинський.

Кривопілля – гуцульське село біля одного з найвищих карпатських перевалів (1013 м н. р. м.) – власне, за ним і перевал назвали Кривопільським. Це батьківщина кінодраматурга Василя Портяка. В селі працював педагогом, заснував читальню «Просвіти» та школу автор багатьох підручників Богдан Заклінський (1886-1946 рр.). У селі є дерев'яна гуцульська *церква св. Пророка Іллі*.

Татарів – село, кліматичний курорт на Гуцульщині (в Яремчанській міськраді Івано-Франківської області), розташований у долині р. Прут на висоті 750 м н. р. м. Перші згадки про село датуються 1671 р. За радянських часів село дістало назву Кремінці від імені лейтенанта, який загинув тут у 1944 р. під час бойових дій у Другій світовій війні. За часів незалежності України селу повернуто історичну назву. Одна з особливостей Татарова – його довжина 25 км вздовж р. Прут.

Яблуницький перевал (інші назви - Яблунецький перевал, Татарський перевал, Ясінській перевал) – перевал в Українських Карпатах, що з'єднує долини річок Прут і Чорної Тиси. Сідловина в звуженні Яблуницького хребта, висота – 931 м н. р. м. Розташований на території Гуцульщини, на межі Закарпатської та Івано-Франківської областей, на південно-західній околиці с. Яблуниці. На схилах перевалу ростуть смерекові ліси, місцями з домішкою ялиці та кедрової сосни. Через Яблуницький перевал у XIII ст. проходила в південно-західну Європу монголо-татарська орда (звідси друга назва). Це також один з важливих перевалів, що був на шляху між Галицьким князівством та Угорщиною, а пізніше – між Польщею та Семигородом. Під час визвольної Війни (1918-1919 рр.) українські війська переходили через Яблуницький перевал із ЗУНР у Карпатську Україну. Нині через перевал проходить автошлях Н-09, що з'єднує Надвірну, Яремче з Раховом, Хустом.

Перша згадка про **Ясіня** в письмових джерелах – 1555 р. (засновники – гуцули з галицького боку Карпат). У XVIII ст. в околицях діяли опришки. Від них лишилася «капличка Довбуша», споруджена коштом отамана в 1750 р. Відомі також перекази про те, що в Ясінях на початку XVIII ст. загинув інший відомий ватажок опришків – Григор Пинтя.

У XIX ст. Ясіня – містечко Тисодолинянського повіту (округу) Марамороського комітату. Користувалося власною печаткою з гербом: на срібному тлі – зелене ясеневе дерево, під яким селянин пасе кіз.

9 листопада 1918 р. Народна Рада в Ясінях проголосила Гуцульську Республіку (президент – Степан Клочурак) як частину ЗУНР і організувала з частиною УГА похід на Сигіт. З 1919 року містечко належало до Чехословаччини.

14 жовтня 1944 р. після 17-денного бою селище зайняли радянські війська (втратили 413 загиблими).

У селі є дерев'яна хрещата одноповерхова *Струківська церква* (1824 р.) і *церква святих Петра й Павла*.

Хуст – місто, районний центр на Закарпатті, знаходиться в Мармароській котловині, при впадінні Ріки до Тиси. Хуст з 1998 р. є містом обласного значення в Закарпатській області.

Архівні джерела стверджують, що *Хустський замок* був побудований для захисту східної частини Угорської держави та для приборкання переможених русичів, а будівництво розпочалося в 1090 р. і було закінчено за короля Бейли III в 1191 р.

Пізніше в Хустському замку розташувався королівський гарнізон. Хустський замок був значно укріплений, збудовані окремі фортифікаційні споруди. До замку із заходу, від р. Хустця, вела серпантинна дорога. На півдорозі до фортеці, де на південній частині гори починався крутий схил, стояв сторожовий будинок, руїни якого помітні і зараз. Тут знаходилася сторожа. З цього будинку до замку вів підземний коридор. Таким чином, замок був з'єднаний таємним ходом із сторожовим пунктом.

З другої половини XVII ст. відомий найдавніший герб Хуста: на блакитному тлі – дві перехрещені срібні стріли, супроводжувані срібним півмісяцем і двома шестикутними золотими зірками.

На початку XVIII ст. на території Закарпаття активно діяли повстанські загони опришків на чолі з Григором Пинтею, Федором Бойком, Іваном Бецею та іншими. Особливо активно діяв на території Східного Закарпаття загін опришків Григора Пинті.

3 липня 1766 р. о 6-й годині вечора над Хустом пронеслася сильна гроза, і блискавка в трьох місцях вдарила в замок. Після перших ударів блискавки загорівся дах. Мешканці боялися, щоб вогонь не проник до порохової башти. Однак друга блискавка вдарила в порохову башту, і вибух страшної сили потряс землю. Камінням перекрило єдиний вихід із замку. Багато людей загинуло від вибуху та у вогні. Всі будинки були зруйновані або згоріли. Розпочалися ремонтні роботи, але заново відбудувати замок було вже неможливо, і він почав занепадати.

Руїни стали джерелом дешевого будівельного матеріалу. В 1799 р. було розібрано східну частину замку для спорудження католицького костюлу та різних державних будинків у місті. Цікаво, що пам'ять про руйнування замку 1766 р. було увічнено в новішому гербі Хуста, чинному у XIX - на початку XX ст.: на червоному тлі, на зеленій горі, руїни срібного замку з трьома вежами й трьома бійницями.

У XIX ст. Хуст – торгове містечко, центр Хустського повіту Марамороського комітату. Після розвалу Австро-Угорської імперії з ініціативи українських сил (зокрема братів Юлія та Михайла Брацайків) 21 січня 1919 р. в Хусті відбувся Всенародний Закарпатський конгрес, на якому 420 делегатів з 175 населених пунктів Закарпаття прийняли історичне рішення – «До України!» Та в силу історичних обставин весь край було прилучено до Чехословаччини.

В 1939 р. Хуст став столицею незалежної Карпатської України.

Міжгр'я (до 1953 р. Волове або Волове Поле) – селище міського типу в Закарпатській області, адміністративний центр Міжгірського району, відомий курортний та туристичний центр. Розташоване за 154 км на схід від обласного центру, в гірській улоговині, яку оточують полонини Боржава й Красна. Найвищі вершини, що знаходяться поблизу, на північному сході – Кам'янка (1587 м н. р. м.) і на південному заході – Кук (1365 м н. р. м.). Через селище

проходять автошляхи Долина-Міжгір'я-Хуст та Нижні Ворота-Міжгір'я-Буштино.

Перша згадка про Волове відноситься до 1415 р., як одне з володінь угорських феодалів Урмезеїв.

Наприкінці XIX ст. Волове стало центром округу (повіту) Марамороського комітату, який охоплював увесь басейн верхів'я Ріки. Після Першої Світової війни, у 1919 р. Закарпаття відійшло до Чехословаччини. Після проголошення 15 березня 1939 р. повної самостійності Карпатської України, Волове ввійшло в її склад. У 1945 році відійшло до Радянського Союзу у складі УРСР.

Воловець – селище міського типу, районний центр Воловецького району Закарпатської області України. Воловець знаходиться в високогір'ї Українських Карпат, на південь від водороздільного хребта, та на північ від хребта Полонина Боржава, в долині річок Вича (притока Латориці) та Волівчика біля підніжжя вершин Темнатик та Плай, на висоті близько 500 м н. р. м. Через Воловець проходить залізниця, котра сполучає Київ та Чоп. За 11 км від Воловця через с. Нижні Ворота проходить міжнародна траса М06 (Київ-Чоп). Відстань до обласного центру (Ужгород) 115 км, до Львова 190 км, до Києва 750 км.

Археологічні знахідки свідчать, що місцевість сучасного Воловця була заселена в добу бронзи. В 1930 р. тут знайдено два скарби, які налічували 23 бронзових та 5 золотих предметів, які підтверджують існування тут поселення в кін. II тис. до н.е. За переказами, назва Воловця походить від назви р. Волівчик, в якій пастухи в давнину напували волів, які паслись на багатих травами полонинах.

Перша згадка про Воловець відноситься до 1433 р., коли він разом з навколишніми землями належав феодалам Перенї та частково Білкеям.

У другій половині XIX ст. Воловець був порівняно великим селом на Верховині. В 30-ті рр. XIX ст. у Воловці почало діяти напівкустарне підприємство по виготовленню черепиці та цегли. В 1872 р. італійськими промисловцями було розпочато будівництво залізниці.

Чинадієво – селище міського типу (6823 жителів) у Мукачівському районі Закарпатської області. Чинадієве відоме з 1214 р. як давнє русинське поселення.

До 1944 р. Чинадієво звалося Сент-Міклош (місцевий русько-український варіант назви – Миколай), мало статус позаштатного містечка Мукачівського повіту (округу) Березького комітату Королівства Угорщини (у складі Австро-Угорської імперії).

Суворя Чинадієвська фортеця з двома кутовими вежами, зі стінами метрової товщини, зведена в XIV столітті бароном Перені (збереглася до нашого часу) та в кількох кілометрах від неї є ще замок Берегвар (365 вікон, 52 кімнати, 12 входів). Ервін-Фрідріх Шенборн – представник п'ятого покоління Шенборнів будує в 1889 р. замок Берегвар, який декілька разів потім перебудовувався. Останній з династії Шенборнів – граф Георг-Ервін фон Шенборн-Бухгейм у 1944 р. залишив замок Берегвар і повернувся в Австрію. З

1945 р. прилаторичні ліси перейшли у власність держави, а землі передано малоземельним і безземельним селянам, які потім перейшли колгоспам. На базі мисливського замку відкрито санаторій «Карпати». Так закінчилась династія Шенборнів на Закарпатті.

Мисливський замок Шенборнів, а нині **санаторій «Карпати»** в Чинадієво – пам'ятник національного значення, один з найкрасивіших і добре збережених палаців України. Найбільш цінна пам'ятка палацового будівництва краю був побудований в якості заміської резиденції знаменитих австрійських аристократів – Шенборнів у 1890 р. в курортному куточку Закарпаття, біля селища Чинадієво. Незважаючи на свій середньовічний вигляд, романтичну будівлю можна віднести до наймолодших палацових споруд країни. Починалося все в 1840-х рр. з простого мисливського дерев'яного будиночка, яким володів начальник Мукачево-Чинадіївської домінії (округи) – граф Ервін-Фрідріх Шенборн. Вельможа разом зі своїми гостями любив навідуватися сюди під час полювання. Вже в 1890 р. за наказом графа на місці старої річної мисливської резиденції кращі французькі та німецькі майстри зводять кам'яний шедевр, про що свідчить напис над входом до палацу. Землі, на яких стоїть замок, знатний німецький рід отримав у довічне користування від австрійського цісаря Карла VI за активну участь у розгромі угорського національно-визвольного руху в 1703-1711 рр. Більше 200 років, до кінця Першої світової війни, Шенборнам належать величезні угіддя в Мукачівському краї: домінія включала в себе 152 села, 15 присілків, 4 торгових міста. Згодом графська династія придбала ще 33 села. Вельможі залишили помітний слід в історії Закарпаття. Намагаючись поліпшити економіку небагатого краю, Шенборни звільняють селян від податків, надають колоністам безкоштовно землю й матеріал для побудови житла, заохочують торговців. У малозаселених до цього районах починається масовий приплив з Австро-Угорщини господарських німецьких лісників, кравців, ковалів, з Галичини – українських вчителів, лікарів, священників та єврейських підприємців. Закипіла торгівля, великим попитом почали користуватися мукачівські сільгосппродукти: виноград, молоко, масло, сир, шкіра. Домінія Шенборнів забезпечила всю Угорщину високоякісним м'ясом.

Після розділу Австро-Угорщини знаменитий замок переходить у власність Чехословацької держави. В 1928 р. новий уряд провів земельну реформу, ліквідувавши Мукачево-Чинадіївську домінію, а її маєтки, в т. ч. й мисливський замок, передав фірмі «Латориця». Перед Другою світовою війною, в період існування самостійної Закарпатської держави – Карпатської України, її президенту А. Волошину стало відомо про велику зацікавленість маєтком Шенборна другої людини в нацистській Німеччині – Германа Герінга. За продаж замку німецькій фірмі Герінга Берлін зобов'язався надати уряду Карпатської України позику у десять мільйонів марок. Оскільки доля Карпатської України для Німеччини вже була вирішена, німці за недорогого (10 мільйонів марок обіцяної позики, що була на той час вельми незначною сумою) хотіли дістати надзвичайно цінну за своїм рекреаційним та промисловим потенціалом власність Шенборна ще до окупації краю Угорщиною. Проте уряд

Августина Волошина в пастку не попав: пропозиція була відкинута та більше не обговорювалося.

Після визволення Закарпаття від фашистів у 1945 р. в колишньому графському замку була відкрита перша в області оздоровниця для трудящих (будинок відпочинку «Карпати»), а в 1958 році, після відвідин пам'ятки Микитою Хрущовим, на базі замку був відкритий перший кліматологічний санаторій на Закарпатті, що спеціалізується на лікуванні серцево-судинних (кардіоневрологічних) захворювань. Санаторій «Карпати» й на сьогоднішній день є одним з флагманів лікувальних закладів країни. Незважаючи на медичний профіль установи, двері палацу завжди відкриті для екскурсантів. Замок Шенборна є функціональною (головний корпус санаторію «Карпати») та архітектурною (найвища точка урочища Берег-вар) доміантою території рекреаційного комплексу. Територію санаторію покриває карпатський ліс. Старовинна будівля вдало пов'язана з іншими, більш пізніми будівлями санаторію системою паркових пішохідно-транспортних доріжок. Вілла Шенборнів побудована в період, коли відпала необхідність споруджувати неприступні оборонні замки: дворяни прагнули будувати тепер більш затишні та спокійні, але водночас грандіозні будинки-палаці. Подібні резиденції дозволяли аристократам поєднувати відокремлений відпочинок з можливістю продемонструвати характерний для знаті розмах. Побудований у стилі неоренесансу, палац поєднує романтичні та готичні мотиви. Трохи пізніше, після реконструкції, його вигляд став більш романтичним: кожна деталь замку (димар, вежа) тепер не просто виконують свої утилітарні функції, але й виступають прикрасою побудови. Двері під'їздів та вікна над ними прикрашені вітражами на біблійські теми. З'явився архітектурний безлад геометричних форм: балкони, 4 різні за формами башти з бляшаними флюгерами з цифрами «1890», вікна, вітражі в каплиці на другому поверсі, безліч димоходів, декоративних бійниць, гербів, з коронами та хрестами. Хрест на гербі не раптово з'явився. П'ятилижник – головний елемент герба Лотаря Шенборна, єпископа Бамбергського та Майнцкого, засновника закарпатської династії Шенборнів. Крім сімейного герба прикрасою найвищої вежі є годинник. Таким чином, після реконструкції перестав простежуватися оборонний характер споруди та за типом він став близький до французьких ренесансних замків. Проте в плануванні замку втілена характерна для середньовічної готики оригінальна символіка: 365 вікон (кількість днів у році), 52 димоходів (кількість тижнів у році) та 12 входів (алегоричний ряд можна доповнити самому). У Німеччині й зараз можна зустріти середньовічні замки, в яких кількість веж відповідає кількості днів у році. У проекті замка Шенборна за основу взятий астрономічний рік.

Велика частина кімнат палацу пристосована для персоналу санаторію і для проживання відпочиваючих. Для вільного відвідування відкритий камінний зал та бібліотека, що зберегли оригінальну обробку. Мисливський колорит залу підкреслено люстрою-Діаною, прикрашеною бажаним рогами. Тут проходили зйомки деяких сцен фільму «Сімнадцять миттєвостей весни».

Ще в 1848 р. на південному схилі лісистих гір долини річки Латориця, неподалік від селища Чинадієво, за наказом Шенборнів закладається **англійський парк**. Щоб не порушити гармонії місцевого пейзажу, майстри обійшлися мінімальними коштами. У парку можна побачити понад 40 видів рідкісних рослин. В оточенні самшиту, катальпи, сосни Веймута, канадської ялини, японської вишні, буксуса, бургундського дуба, бука рожевого, італійської гліцинії та інших ботанічних перлин, знаходиться головна визначна пам'ятка місцевості – замок Шенборна. Біля самого входу в палац, росте екзотичне тюльпанове дерево. Поряд з віллою розташовується озеро, контури якого повторюють межі Австро-Угорської імперії кінця ХІХ ст. На спокійній гладі цієї штучної водойми завжди можна побачити білосніжних лебедів, гусей-казарок і диких качок. Гуляючи по парку, необхідно вмитися і попити води з джерела краси. Кажуть, племінниця графа не тільки повернула собі колишню красу, втрачену під час хвороби, але й змогла зберегти привабливість на довгі роки завдяки саме цьому джерелу. Прогулюючись далі по парку можна побачити різних звірів (білок, зайців). Дендрарій є пам'ятником садово-паркового мистецтва і займає площу 19 га.

Кліматобальнеологічний курорт «Карпати» – лікувально-оздоровчий центр вищої групи, один з кращих в Закарпатському регіоні. Неперевершена природа і кристально чисте повітря курорту надають лікувальну дію на організм людини, стимулюючи і підвищуючи рівень його імунної системи та компенсаторних механізмів. Санаторій рекомендований для лікування та профілактики серцево-судинних захворювань. Лікування полягає в унікальній комбінації питного лікування, ванн, аплікацій в поєднанні з активним впливом навколишнього середовища (підвищений вміст фітонцидів і легких аероіонів в повітрі).

М. Мукачеве розташоване в центральній частині Закарпатської області України та за своїм економічним потенціалом і кількістю населення займає друге місце в області після обласного центру – м. Ужгорода.

Місто розташоване на стику відрогів вулканічних Карпат і Закарпатської низовини, займає досить велику, щільно забудовану територію вздовж річки Латориця. Завдяки винятково вигідному топографічному і геополітичному місцезнаходженню, Мукачеве є транспортним вузлом міжнародних магістралей. Значна частина житлових будівель знаходиться на лівобережній частині ріки. Тут проходить залізнична лінія та на південно-східному боці – промислова зона. Мукачево є «секстаполісом», що означає шість міст. Це колишні поселення Росвигова, Підмонастиря, Паланку, Підзамку, Підгороду та самого Мукачева.

Перша згадка про місто з'явилася понад 1100 р. тому. В літописі Аноніма «Діяння угорців» зазначено про перехід у 896 р. угорського вождя Алмоша (Арпада) через Карпати й захоплення Мукачева, де він 40 днів святкував перемогу. В 1263 р. у грамоті королевича Іштвана V, сина короля Бейли IV, говориться, що село Чинадієво знаходиться вище міста Мукачева. В 1352 р. в районі Підгорян (один з сучасних районів міста) комендант замку Дėje

зупинив татарську навалу хана Атламоша, загін розбив, а самого хана взяв у полон і в замку стратив.

Мукачеве було засновано на перехресті історично сформованих торгових шляхів. У 1376 р. королева Угорщини й Польщі Єлизавета дала місту грамоту, за якою воно дістало статус привілейованого й одержало дозвіл мати свою печатку з зображенням св. Мартина, покровителя міста. Печатка призначалася для засвідчення актів купівлі-продажу виноградників. У 1445 р. володар домінії та Мукачівського замку Янош Гуняді надав Мукачеву Магдебурзьке право.

Мукачівський замок «Паланок», збудований для охорони та контролю торгових і воєнних шляхів, відіграв важливу роль у становленні Мукачева. Саме з ним пов'язують і походження назви міста. Одна легенда свідчить, що місто будувалося в тяжких муках, інша – що нібито під замком на р. Латориці були млини, де мололи зерно на борошно й назва походить від слова мука.

Місто та його околиці відомі своїми монастирями. Це Мукачівський жіночий православний монастир, у якому зібрано величезну за кількістю книг бібліотеку; Домбокський жіночий православний монастир, Ракошинський чоловічий православний монастир. Велику історичну та архітектурну цінність має замок сім'ї Шенборн, з його оригінальністю архітектурного стилю, а також Мукачівська ратуша.

М. Ужгород – давнє місто, вік якого 1112 р. За свою історію місто входило до різних державних утворень. В X – поч. XI ст. фортеця Ужгород входила у склад Давньоруської держави. Після завоювання угорцями, з середини XI ст. по XIII ст., містечко входило до Угорського королівства, пізніше – до складу австрійського королівства Габсбургів. Статус самоуправління місто одержало в 1675 р., коли отримало право на користування печаткою та герб міста.

З 1919 р. Ужгород став адміністративним центром Підкарпатської Русі, що входила до складу буржуазної Чехословаччини. У цей період місто територіально зростає та змінює своє обличчя, збудовано нові квартали, впорядковуються вулиці. З 1923 р. почалися планові роботи по регуляції течії р. Уж у межах міста, побудовано гідроелектростанцію.

З листопада 1938 по жовтень 1944 р. місто входило до складу хортистської Угорщини. Після визволення міста Радянською Армією, місто, як обласний центр Закарпатської України, ввійшло до складу Радянської України.

В останні роки здійснюється благоустрій міста, набувають європейського вигляду центральні вулиці, де розбудовуються готелі, офіси банків, торгових центрів, юридичних служб і побутових послуг за рахунок активізації в місті інвестиційної та підприємницької діяльності.

Ужгородський замок знаходиться в східній частині міста. Замок був заснований у IX – XIII ст., тобто в часи існування Київської Русі. Про могутність цієї твердині свідчить той факт, що в 1086 р. замок захистив місто від половецького хана Кутеска. На початку XIII ст. Ужгородський замок значно укріплюється, починається будівництво кам'яної фортеці.

В 1322 р. Ужгородська домінія перейшла до італійського аристократичного роду французького походження – Другетам, які володіли

замком більш як 360 років. У 1646 році у церкві, яка колись знаходилась в замку була прийнята Ужгородська унія.

Бастіони та кріпосні стіни замку зроблені з обтесаних масивних каменів. В середині замку знаходиться невеликий квадратний двір, розмір якого 25 на 25 м. Посередині нього – криниця, яка забезпечувала замок водою. Сад прикрашали статуї і фонтани. Колись між стінами і поверхами замку простягались потаємні ходи. Легенди розповідають і про підземний перехід звідси до Невицького замку, який знаходиться на відстані 10км.

Закарпатський краєзнавчий музей знаходиться на території Ужгородського замку. У дворі музею встановлена скульптура Геракла, який бореться з лернейською гідрою. В краєзнавчому музеї створено відділи народного мистецтва, з особливо багатою колекцією музичних інструментів, та духовної культури і історії релігії. У вересні 1991 р. при музеї засновано Центр по вивченню народної музичної культури Карпат, який збирає архів записів автентичного музикального фольклору Карпат.

Музей народної архітектури та побуту знаходиться біля замку та представляє все Закарпаття в мініатюрі. Музей збудований одним з перших в Україні, в 1970 р. Музей складається з основного корпусу з двома виставковими залами, конференц-залом та фондохранилищем з двох десятків садиб. На площі 5,5 гектара, в оточенні декоративних і фруктових дерев розташовані сільські будиночки, вітряк, кузня, пасіка.

Горянська ротонда святої Анни – найдавніший храм Ужгорода. Найстарша її частина датується XII століттям і являє собою округлений шестигранник, товщина стін якого більше двох метрів. В середині цієї частини знаходиться шість ніш. Друга частина церкви – готична нава, добудована в XIV ст. Наприкінці того ж століття ротонду прикрасили італійськими фресками. В храмі збереглися фрески, розписані ще у XIV ст. В 1912 р. над західним фасадом ротонди надбудовано дерев'яну дзвіницю. Реставрацію фресок проводили в 1932 та 1960 рр.

Театральна площа – найбільш приваблива площа міста, свою назву площа отримала від театру, відкритого в 1920 р. Зараз це ляльковий театр. Неподалік від лялькового театру можна побачити будинок однієї з найбільших у Європі в минулому ортодоксальних синагог, побудовану в 1904 р. у псевдомавританському стилі. Її зовнішні стіни орнаментовані клінкерною цеглою і червоними керамічними плитами. Зараз тут знаходиться обласна філармонія.

Від Театральної площі відходить *вулиця Корзо*, яка практично вся складається з магазинів, кафе та банків. Це – торгове серце Ужгорода. Назва перекладається з італійської як «вулиця для прогулянок». Вулиця вузька, забудована з обох сторін двох та трьохповерховими будинками, більшість з яких прикрашено ліпними орнаментами.

Організація туристського спортивного походу

Карпати є одним з найвдаліших регіонів для проведення спортивних походів III-IV категорії складності. Живописні ландшафти, значна кількість природних перешкод, горбистий рельєф регіону з великою кількістю перевалів, багата історико-культурна спадщина з великою кількістю музеїв, архітектурних пам'яток, церков, храмів, монастирських комплексів, садів і парків, пам'ятників визначним діячам України – саме це різноманіття приваблює небайдужих відкривачів Батьківщини. Зважаючи на наведені факти, можна стверджувати, що ця територія є досить привабливою для проведення спортивних категорійних велопоходів.

Туристський похід проведений групою студентів Інституту туризму ФПУ можна вважати спортивним з елементами пізнавального та оздоровчого. Основною метою походу було вдосконалення техніки керування велосипедом, підвищення досвіду з організації та проведення походів, приготування їжі в польових умовах, а також оздоровлення та покращення фізичного стану учасників. Окрім того, значна увага приділялася ознайомленню з культурою, побутом та традиціями місцевих жителів, відвіданню історичних та природних пам'яток.

На базі Інституту туризму Федерації профспілок України існує секція з велосипедного туризму, яка на протязі року здійснює багато навчально-практичних виїздів, проводить велику кількість категорійних походів та ПВД (походи вихідного дня). Також учасники велосипедної секції активно приймають участь у різноманітних змаганнях з техніки велосипедного туризму. Враховуючи досвід і фізичну підготовку учасників, від походу заздалегідь очікувалась цікавість, насиченість та дійсно складність. При розробці даного маршруту за основу було взято попередні маршрути, проведені по даній території та включено нові,

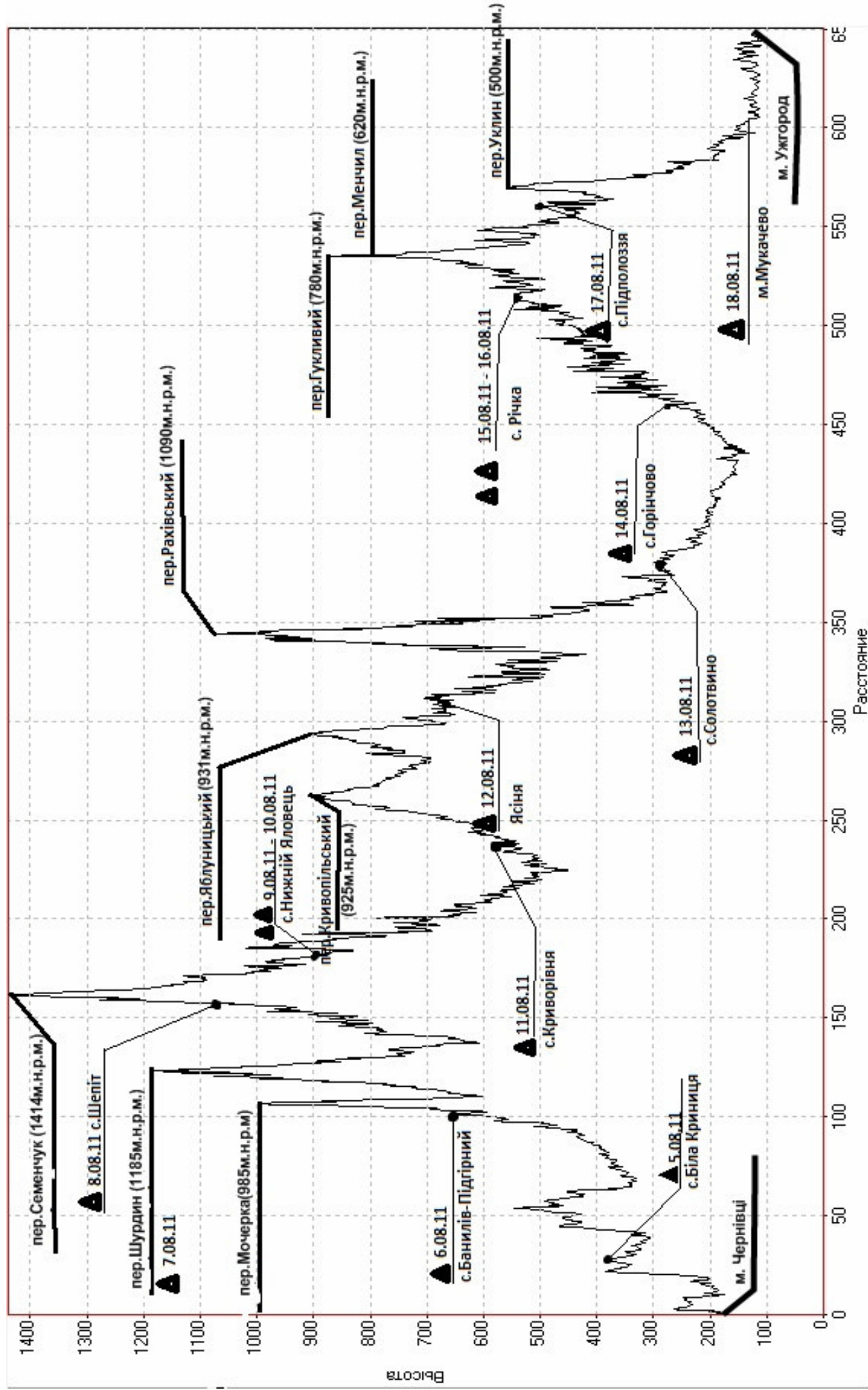
раніш ніким не проходженні території, що додало нашому походу більшої цікавості та складності.

При розробці маршруту керівником групи були прийняті рішення щодо початкових та кінцевих точок маршруту, варіантів під'їзду та виїзду, а саме:

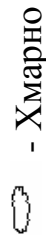
- Початковою точкою маршруту було обрано м. Чернівці тому що до нього зручно добиратись, сюди прямують багато потягів з Києва також тут знаходиться багато історичних та архітектурних пам'яток, що теж посприяло вибору м. Чернівці, як початкової точки маршруту. Початок маршруту було обрано таким чином, щоб на протязі перших двох днів руху, по дорогам з незначними перепадами висот, учасники мали змогу пристосуватись до кліматичних умов регіону та підготувати організм до подальших більш значних фізичних навантажень.

- м. Ужгород був обраний кінцевою точкою маршруту, так як він має зручні сполучення залізницею з м. Києвом і є кінцевою станцією, що полегшує завантаження багажу до вагону.

Висотний графік

Умовні позначення

Погода**Вид дороги**

А – Асфальт

ПА – Побитий асфальт

ПП – покращене покриття

Б – бруківка

Г - Грунт

МГ – Мокра глина

РР – Русло річки

БМ - Болотиста місцевість

Щ - Щербінь

Вітер**Сила вітру**

→ - Слабкий

→ - Середньої сили

→ - Сильний

Напрямок вітру

→ - Попутний

↗ - Попутно-боковий

↕ - Боковий

↖ - Зустрічно боковий

← - Зустрічний

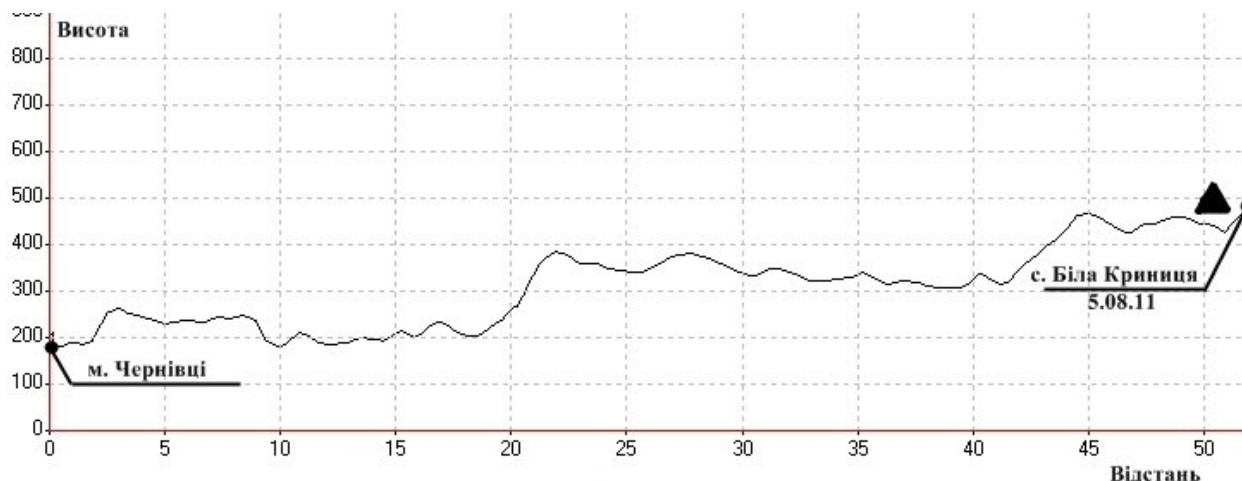
Графік руху

Дні	Дата	Ділянка шляху	Протяжність, км	Чистий ходовий час	Сер. швидкість руху, км/год	Характеристика дороги: перешкоди	Метеорологічні умови
1-й	05.08.11	м. Чернівці – с. Біла Криниця	61,0	4 год 52 хв	12,5	Бруківка, ґрунтова дорога з щебеневою підсіпкою, (20,7), асфальт (40,3).	Сонячно, тепло
2-й	06.08.11	с. Біла Криниця – с. Банилів-Підгірний	60,0	4 год 45 хв	12,7	ґрунтова дорога з щебеневою підсіпкою, дорога з покращеним покриттям, щебінь (48,7), асфальт (11,3)	Сонячно, тепло
3-й	07.08.11	с. Банилів-Підгірний – пер.Шурдин	22,8	3 год 47 хв	6,0	Дорога лісового господарства, каміння, покращене покриття, (20,54), пер.Мочерка (985 м н.р.м.), асфальт (2,26), пер.Шурдин (1185 м н.р.м.)	Сонячно, жарко
4-й	08.08.11	пер.Шурдин – с. Шепіт	37,14	3 год 41 хв	10,1	Покращене покриття (35,14) Асфальт (2,0)	Дрібний дощ, сонячно (друга половина дня)
5-й	09.08.11	с. Шепіт – с. Нижній Яловець	31,0	6 год	6,5	Покращене покриття, ґрунт, щебінь, бурелом, лісові хаші, (31,0), пер. Семенчук (1414 м н.р.м.), брід.	Сильна злива, мілкий дощ
6-й	10.08.11	Нижній Яловець	Днювання	-	-	-	Злива, мілкий дощ
7-й	11.08.11	Нижній Яловець – с. Криворівня	55,8	4 год 38 хв	12,0	Дорога з покращеним покриттям (48,9), асфальт (6,9)	Сонячно, тепло, слабкий зустрічний вітер
8-й	12.08.11	с. Криворівня – смт. Ясіня	81,0	5 год 15 хв	15,5	Асфальт (80,58), ґрунт (0,42), пер. Кривопільський (1013 м н.р.м.), пер. Яблуницький (931 м н.р.м.)	Сонячно, тепло
9-й	13.08.11	смт. Ясіня – смт. Солотвино	70,5	5 год 38 хв	12,5	Дорога з покращеним покриттям (28,87), пер. Рахівський (1090 м н.р.м.), асфальт (41,63)	Сонячно, тепло
10-й	14.08.11	смт. Солотвино – с. Горінчово	79,5	4 год 31 хв	17,7	Асфальт (71,88), покращене покриття (7,62)	Сонячно, тепло, зустрічний вітер середньої сили
11-й	15.08.11	с. Горінчово – с. Річка	65,0	4 год 12 хв	15,5	ґрунт, покращене покриття (10,9), асфальт (54,1)	Сонячно, тепло.
12-й	16.08.11	с. Річка	Вимушена днівка	-	-	-	Дощ
13-й	17.08.11	с. Річка – с. Верхні Ворога	55,0	3 год 50 хв	14,6	Асфальт (36,4), покращене покриття, ґрунт (18,1), вдсп. Шипот (795 м н.р.м.), пер. Гусливий (780 м н.р.м.), пер. Менчіл (620 м н.р.м)	Хмарно з проясненням, сонячно, тепло
14-й	18.08.11	с. Верхні Ворога – м. Мукачєво	46,3	2 год 55 хв	16,0	ґрунт, бруківка (12,85), пер.Уклин (550 м н.р.м.), асфальт (33,45)	Сонячно, тепло
15-й	19.08.11	м. Мукачєво – м. Ужгород	53,0	17,4	3 год 03 хв	ґрунт, бруківка (5,46), асфальт (47,54)	Сонячно, тепло

Технічний опис маршруту з фотоматеріалами

Перший день 05.08.11 (п'ятниця)

Нитка маршруту: м. Чернівці – с. Тарашани – с. Опришени – с. Черепківці – с. Біла Криниця

Команда велотуристів Інституту туризму ФПУ прибула до м. Чернівці (Ф1) о 9:24 потягом №327 «Київ-Чернівці». Приготувавши велосипеди до руху, о 10:30 вирушили на огляд міста*1*2*3.

О 13:45 група вирушила до с. Коровія (Ф2), пд.-сх. напрямом. Проїхавши міст через р. Дерелуй, с. Валя Кузьміна, на 22 км руху, о 14:25 зупинилися на обід в лісовому насадженні зліва від дороги*4.

О 15:50 група відновила рух у пд.-сх. напрямку. Через 2 км руху змінюємо напрямом на пд.-зх. На 30,5 км руху група дісталася с. Тарашани (Ф3). Далі рухаємося в пд.-сх. напрямку до повороту на с. Слобідка. На 36,5 км руху, за с. Опришени (Ф4), повернули у пн.-зх. напрямку до с. Слобідка.

На 39,5 км руху змінили напрямом на пд. Переїхавши міст через р. Серет та залізничні колії, група о 17:43 дісталася с. Черепківці (Ф5).

На 45,8 км руху, в с. Черепківці – прикордонний пункт «Черепківці». Далі група продовжила рух за маршрутом у пд.-зх. напрямку. На 51,7 км руху почалася ґрунтова дорога з щебеневою підсипкою.

О 19:00, на 55 км руху, група проїхала контрольньо-пропускний пункт. Рух ґрунтовою дорогою з щебенем (Ф6). О 19:45 дісталися с. Біла Криниця (Ф7)*5.

*1 м. Чернівці – Турецька площа, пам'ятник велосипеду

*2 м. Чернівці – поповнення продовольчих запасів

*3 м. Чернівці – веломагазин (вул. Садова, 28, тел. +380505626286)

*4 Обід – заміна задніх (8, 7) зірок

*5 с. Біла Криниця – Білокриницький старообрядницький монастирський комплекс (Ф8), екскурсія, музейний комплекс старообрядництва (Ф9), поповнення запасів питної води

За с. Біла Криниця о 21:10 група зупинилася на ночівлю на березі озера. Дров достатньо. Воду для технічних та санітарних потреб набирали з озера. Відбій групи о 22:30.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
61,0	12,5	4 год. 52 хв.	61,0	☀

Ф1. М. Чернівці

Ф2. С. Коровія

Ф3. С. Тарашани

Ф4. С. Опришени

Ф5. С. Черепківці

Ф6. Рух ґрунтовою дорогою з щебеневою підси́пкою

Ф7. С. Біла Криниця

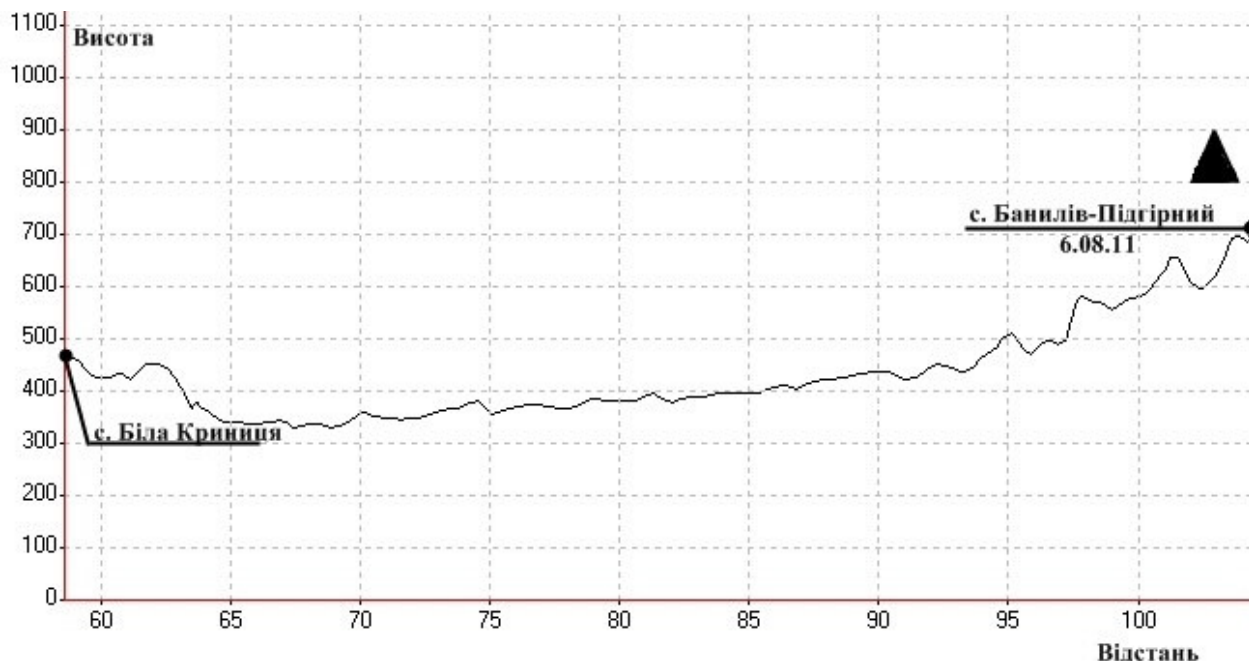
**Ф8. Білокриницький
старообрядницький
комплекс**

Ф9. Музей старообрядництва

Другий день 06.08.11 (субота)

Нитка маршруту: с. Біла Криниця – с. Купка – с. Верхні Петрівці – с. Череш – с. Банилів-Підгірний

Підйом о 7:00. Після сніданку, о 10:05 група виїхала з місця ночівлі в пд.-сх. напрямку^{*1}. На 5,3 км – поворот на с. Купка (пн.-зх. напрямом). Від місця ночівлі до повороту на с. Купка – рух дорогою з покращеним покриттям, далі – рух ґрунтовою дорогою (**Φ10**).

Проїхавши на 10,4 км руху поворот на с. Корчівці, об 11:55 група дісталася с. Купка (на правому березі р. Серет) (**Φ11**)^{*2}.

Проїхавши міст через р. Малий Серет, залізничні колії, на 20,4 км руху група дісталася с. Купка (на лівому березі р. Серет) (**Φ12**)^{*3}. На 22,4 км руху виїхали на дорогу з асфальтовим покриттям, яка через 3 км змінилася на щєбінь (**Φ13**). Перетнувши залізничні колії за с. Верхні Петрівці (**Φ14**) та проїхавши поворот на с. Буденець, на 33,6 км група дісталася с. Череш (**Φ15**).

Проїхавши міст через р. Малий Серет, о 14:40 зупинилися на обід на березі річки. Обід тривав 1 год. 10 хв. Відновивши рух, група вирушила дорогою в напрямку проти течії р. Фундоя (пн.-зх. напрямом).

О 16:16, на 42,8 км руху – с. Банилів-Підгірний (**Φ16**). На 46 км дісталися Гільчанського лісництва. Через 4 км група набрала води для ночівлі у місцевих жителів. На 51,6 км, праворуч від дороги, знаходиться церква. Далі змінюємо напрямом на пд.-зх.

^{*1} При виїзді з місця ночівлі – заміна камери заднього колеса

^{*2} Ремонт ланцюга

^{*3} С. Верхні Петрівці – поповнення продовольчих запасів

На 53 км – покращене покриття дороги (**Ф17**). Рух дорогою лісового господарства (**Ф18**), (**Ф19**), проти течії р. Гільча, велика кількість мостів.

На 60 км, о 19:45, група виїхала на роздоріжжя. Біля галявини (колишнє місце завантаження лісу), в кінці дороги – місце злиття двох річок. Керівником було прийнято рішення зупинитися на ночівлю. Щоб дістатися до зручного місця для ночівлі, група була змушена перетнути річку вброд (**Ф20**). Ночівля в лісі праворуч від дороги. Відбій о 22:00.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
60,0	12,7	4 год. 45 хв.	121,0	

Ф10. Рух ґрунтовою дорогою

Ф11. Спуск до с. Купка

Ф12. С. Купка

Ф13. Асфальтове покриття дороги змінилося на щебінь

Ф14. С. Верхні Петрівці

Ф15. С. Череш

Ф16. С. Банилів-Підгірний

Ф17. Рух дорогою з покращеним покриттям

Ф18. Рух дорогою лісового господарства

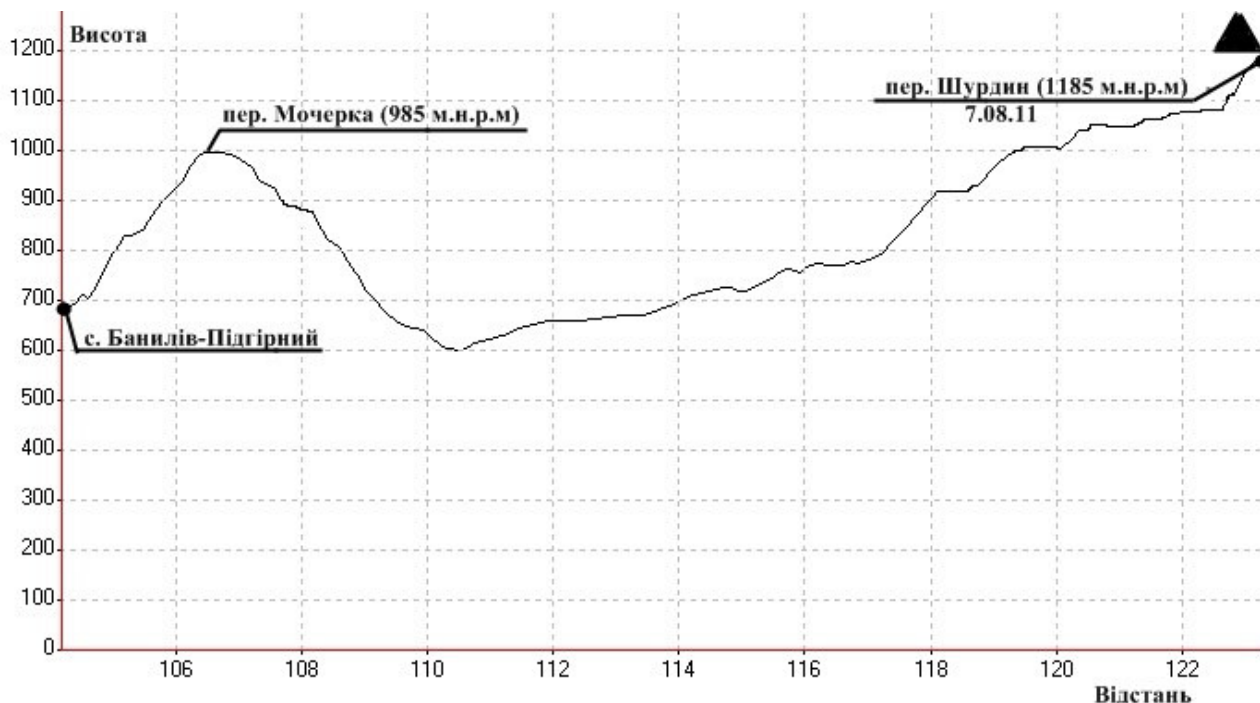
Ф19. Рух дорогою лісового господарства

Ф20. Брід через річку

Третій день 07.08.11 (неділя)

Нитка маршруту: с. Банилів-Підгірний – пер. Мочерка (985 м н.р.м.) – с. Долишній Шепіт – пер. Шурдин (1185 м н.р.м.)

Підйом о 7:00. Зібравши табір, група вийшла на маршрут о 10:00. Початок крутого підйому на пер. Мочерка. На виході з місця ночівлі було прийнято рішення одягнути рюкзаки на плечі, а велосипеди вести в руках (Ф21). Рухалися руслом річки.

На 0,71 км руху дійшли до ділянки шляху з великим камінням. 10:15 – зупинка біля «звисаючого каменю» (Ф22). Далі група побачила роздоріжжя й керівником було прийнято рішення зробити розвідку, в результаті якої вирішили піти правою дорогою (Ф23). Через 30 м почався дуже крутий підйом (Ф24), (Ф25). На 0,99 км руху група вийшла до роздоріжжя, після якого крутизна схилу трохи зменшилася. Від цього роздоріжжя далі продовжили рух лівою дорогою. Перехід через канаву, заповнену водою та багном (Ф26).

Відразу за канавою знову починається крутий підйом (Ф27), (Ф28). Рух дорогою лісового господарства. Об 11:30 група зупинилася на відпочинок, який тривав 10 хв.^{*1}

Рухаючись зі швидкістю 2,6 км/год, об 11:50 група знову вийшла на роздоріжжя (1,62 км, безліса ділянка). Праворуч – крутий підйом, ліворуч – спуск. Від роздоріжжя рухаємося лівою дорогою, дуже крутий спуск, який через 50 м змінився на крутий підйом (Ф29). На підйомі знову почався ліс (Ф30). Рух старою дорогою лісового господарства з дуже глибокими коліями.

^{*1} Пер. Мочерка – спека, тінь майже відсутня

Через 100 м руху крутизна підйому зменшилася, рух слабо вираженою дорогою, повалені дерева. Важко орієнтуватися. О 12:12 – розвідка, яка тривала 50 хв.

Відновивши рух, на 2,73 км група вийшла до старої вирубки лісу. Було прийнято рішення рухатися окраїною лісу, обходячи ділянку вирубки з правого боку (Ф31). За орієнтир тримали одиноке дерево, яке вирізнялося серед інших. Проминувши це дерево, вийшли з лісу на болотисту місцевість, що поросла високою травою (Ф32). Підйом дуже крутий.

Далі група вийшла до сінокоосу (Ф33), а о 14:00 дісталися пер. Мочерка (Ф34). Відпочивши 10 хв., закріпили вело рюкзаки на багажниках велосипедів і почали спуск з перевалу в пд.-зх. напрямку (Ф35). Спуск крутий, серпантинний, дорога з камінням (Ф36), (Ф37), (Ф38).

О 14:46 група спустилася з перевалу в с. Долишній Шепіт, де зупинилися на обід. Виїзд з місця обіду о 16:15, брід через р. Фалькеу (Ф39). Далі продовжили рух у пн.-зх. напрямку. Через 200 м, перед магазином у с. Долишній Шепіт повернули ліворуч. Рух дорогою з покращеним покриттям.

О 16:41 поповнили продовольчі запаси в одному з магазинів. Місцеві жителі порадили групі перейти підвісним мостом через р. Фалькеу, щоб дістатися дороги, котра веде на пер. Шурдин. Перетнувши річку та виїхавши на асфальтовану дорогу, о 17:10 дісталися знаку «Долишнєшепітське лісництво» (Ф40).

О 17:15, на 11,86 км руху, група почала підйом на пер. Шурдин (Ф41), (Ф42), (Ф43). Рух дорогою з покращеним покриттям. О 18:23 зупинилися на відпочинок, що тривав 15 хв. Після відпочинку продовжили рух та на 19,99 км, о 19:21, проїхали повз обладнане джерело, що знаходиться праворуч від дороги. На 22,22 км дісталися ще одного обладнаного джерела, ліворуч від дороги, де й набрали води для ночівлі.

О 19:44, на 22,8 км руху, група дісталася сідловини пер. Шурдин (Ф44). О 20:05 зупинилися на ночівлю на окраїні лісу праворуч від дороги. Дров достатньо. Відбій о 22:30.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
22,8	6,0	3 год 47 хв	144,0	

Ф21. Початок руху від місця ночівлі

Ф22. Зупинка біля «звисаючого каменю»

Ф23. Роздоріжжя

Ф24. Крутий підйом

Ф25. Крутий підйом

Ф26. Перехід через канаву

Ф27. Крутий підйом

Ф28. Крутий підйом

Ф29. Крутий підйом

Ф30. Кінець безлісої ділянки, підйом

Ф31. Рух краєм старої вирубки лісу

Ф32. Рух болотистою ділянкою, що поросла високою травою

Ф33. Вихід до сінокошу

Ф34. Пер. Мочерка

Ф35. Початок спуску з пер. Мочерка

Ф36. Серпантинний спуск з пер. Мочерка

Ф39. Брід через р. Фалькеу

Ф40. Долини Шепітське лісництво

Ф41. Початок підйому на пер. Шурдин

Ф42. Серпантинний підйом на пер. Шурдин

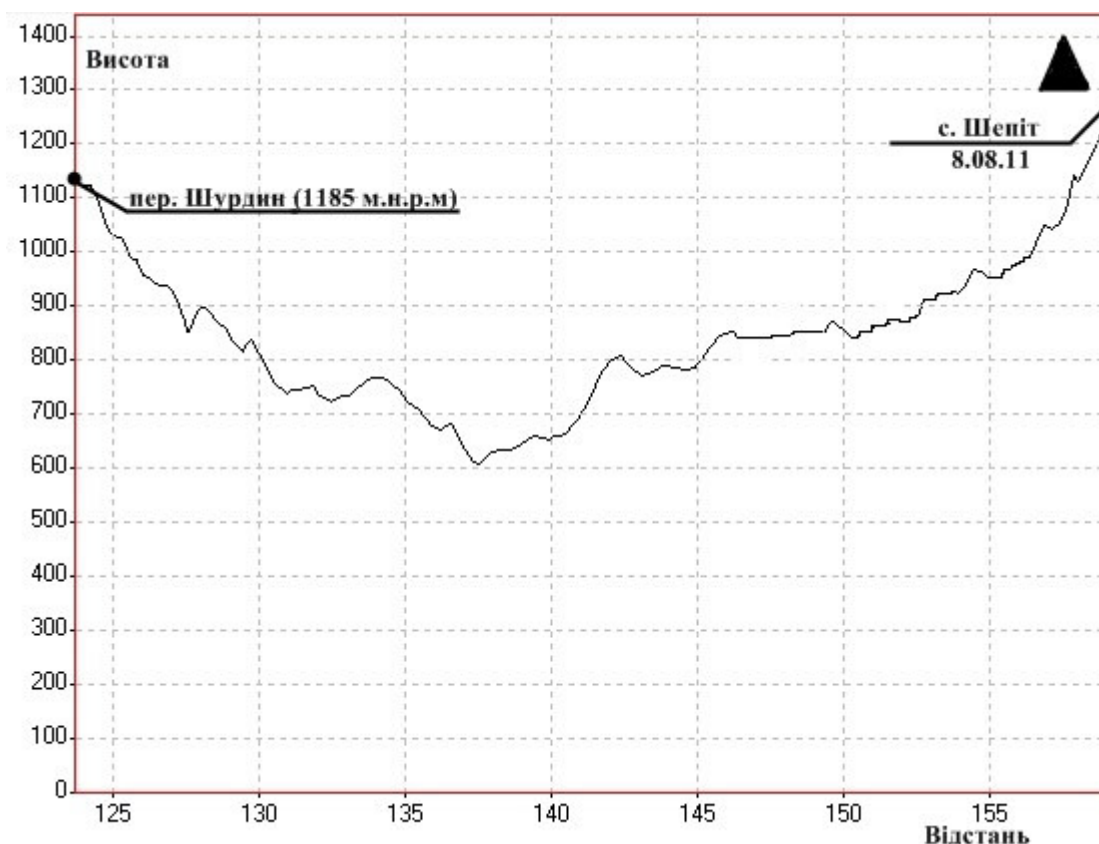
Ф43. Підйом на пер. Шурдин

Ф44. Пер. Шурдин

Четвертий день 08.08.11 (понеділок)

Нитка маршруту: пер. Шурдин (1185 м н.р.м.) – с. Руська – с. Селятин – с. Шепіт

Підйом о 8:00. Поснідавши та зібравши табір, група вирушила на маршрут о 10:40. Початок серпантинного спуску з пер. Шурдин (Ф45). Через 0,5 км проїхали джерело (праворуч від дороги), але вода в ньому відсутня.

На 3,5 км проїхали капличку обабіч дрого та об 11:15 (на 5,7 км), зупинилися біля джерела, де поповнили запаси питної води. Через 1 км руху проїхали міст (Ф46).

Об 11:35, на 8,02 км руху, дісталися с. Руська (Ф47), в якому знаходиться контрольно-пропускний пункт (на 10 км руху), де в учасників перевірили документи. Оскільки подальший маршрут пролягав близько до кордону з Румунією, на контрольно-пропускному пункті групу направили зареєструватися до прикордонної застави в с. Селятин.

Рухаючись зі швидкістю 13,5 км/год, о 12:12, на 14,8 км руху група дісталася с. Селятин (Ф48). На 15,7 км руху – міст через р. Сучава. О 12:35, на 17,7 км руху дісталися застави в с. Селятин, де групі провели інструктаж з правил перебування в прикордонній зоні. Керівник надав представникам прикордонної служби копію маршруту та необхідних документів і група була зареєстрована. О 12:55 відновили рух.

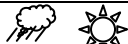
За мостом через р. Сучава в центрі с. Селятин група виїхала на роздоріжжя^{*1}. Далі рух у пд.-зх. напрямку проти течії р. Сучава, до с. Шепіт. Рухаючись зі швидкістю 12,6 км/год, о 14:15 група дісталася с. Шепіт.

О 15:00, на 28,28 км руху, зупинилися на обід біля водоспаду в с. Шепіт (Ф50). Обід тривав 1 год. 50 хв.^{*2}. Від місця ночівлі на пер. Шурдин до водоспаду рухалися дорогою з покращеним покриттям.

За с. Шепіт дорога була зруйнована весняною повінню(Ф51), тому групі часто доводилося переходити р. Кобелору вброд (Ф52). На 34 км руху проїхали міст через р. Кобелору. Переїхавши на лівий берег річки, на 34,6 км дісталися обладнаного джерела обабіч дороги (вода відсутня)^{*3}. Далі рух ґрунтовою дорогою проти течії р. Олений (Ф53).

О 19:45, на 37,13 км руху, група виїхала на роздоріжжя, де потрібно було робити розвідку. Оскільки до сутінків залишалось часу менше 1 год., керівником було прийнято рішення зупинитися на ночівлю.

Місце для ночівлі облаштоване дерев'яним столом (Ф54). Дров достатньо. Воду для технічних потреб набирали з р. Олений. Відбій о 22:15.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
37,13	10,1	3 год 41 хв	181,0	

*1 Поповнення продовольчих запасів

*2 Гігієнічні процедури, прання одягу

*3 Заміна камери заднього колеса

Ф45. Серпантинний спуск з пер. Шурдин

Ф46. Міст на спуску з пер. Шурдин

Ф47. С. Руська

Ф48. С. Селятин

Ф49. С. Шеніт

Ф50. Водоспад у с. Шеніт

Ф51. Зруйнована дорога

Ф52. Брід через р. Кобелора

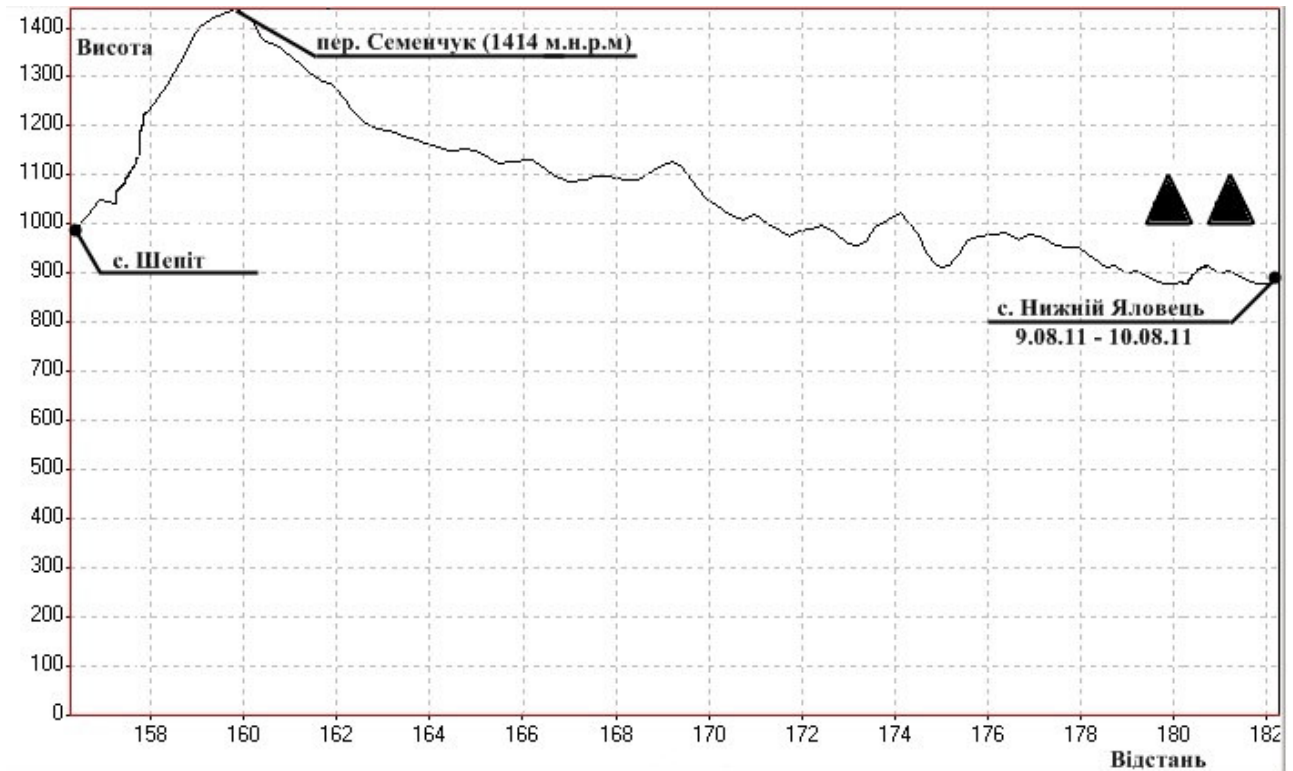
Ф53. Рух проти течії р. Олений

Ф54. Місце ночівлі під пер. Семенчук

П'ятий день 09.08.11 (вівторок)

Нитка маршруту: с. Шепіт – пер. Семенчук (1414 м н. р. м.) – с. Сарата – л-д Перкалаб – с. Нижній Яловець

Підйом о 7:00. В той час як частина групи готувала сніданок, інші учасники здійснили розвідку. Розвідка показала, що необхідно рухатися лівою дорогою (правим берегом притоки р. Олений). Поснідавши, група вийшла на маршрут о 10:30. Рух розмітою ґрунтовою дорогою з виступаючими кам'яними породами.

Через 50 м від місця ночівлі почався підйом на пер. Семенчук (Φ55). Частина учасників під час руху використовувала віжки. На підйомі на перевал покриття дороги постійно змінювалося: від ґрунту та щебеню до покращеного покриття.

Об 11:00 почалася сильна злива, в результаті дорога перетворилася на потік, що ускладнило рух групи (Φ56). О 12:05, рухаючись зі швидкістю 3,8 км/год, на 4,2 км група, вийшла на пер. Семенчук (Φ57)^{*1}.

На пер. Семенчук – роздоріжжя, на якому група продовжила рух у пн.-зх. напрямку. О 12:40 почали спускатися з перевалу до с. Сарата (пн.-зх. напрямком). Після зливи ґрунтова дорога стала слизькою, їхати стало небезпечно, тому вирішили продовжити спуск пішки. Дорогою, якою рухалася група, користуються рідко, про що свідчать повалені дерева, що перешкождали руху.

Через 0,6 км від пер. Семенчук група дісталася воріт на кордоні з Румунією. Згідно з картою, дорога на спуску з перевалу й далі продовжується

^{*1} Ремонт рульової колонки та ланцюга

по території України, але насправді за воротами вона переходить на територію Румунії.

Було вирішено робити розвідку, в результаті якої повернули направо. Подолавши крутий підйом (Ф58), група опинилася в лісі, біля бесідки зі столом. Далі група рухалася буреломом, іноді виходячи на стежку, витоптану звірами, та тримаючи за орієнтири: зліва – колючий дріт, справа – стовпи колишньої телефонної лінії.

Від воріт напрямок руху змінився на пд.-зх. Рухатися заважали повалені дерева (Ф59), через які постійно доводилося переносити велосипеди (Ф60). Під час руху група була змушена пробиратися через хаші (Ф61), то піднімаючись на схили, то спускаючись з них (Ф62).

Ділянка складна для орієнтування, доводилося робити часті розвідки. Група намагалася продовжувати рух поблизу колючого дроту (Ф63), але значна кількість перешкод на шляху змушувала знову повертатися до лісу (Ф64).

На 8,22 км руху змінили напрямок на пн.-зх. Спустившись з небезпечного крутого схилу, на 8,75 км група перетнула вбхід праву притоку р. Сарата. Далі, подолавши крутий підйом, вийшли до залишків старої дороги. Проте, рухатися нею було неможливо, оскільки вона заросла деревами та чагарниками. Було прийнято рішення знову орієнтуватися на колючий дріт Державного кордону. На стежці часто траплялися окремі шматки колючого дроту, тому рухалися дуже обережно. Рух вздовж кордону продовжували аж до виходу на галявину, з якої вже було видно с. Сарата.

Рухаючись зі швидкістю 3,1 км/год, о 18:20, на 11,2 км руху група вийшла на ґрунтову дорогу (Ф65). Цією дорогою спустилися в с. Сарата (Ф66). Протягом усього дня періодично починався дощ, тому спуск з пер. Семенчук виявився складним і було важко розрахувати час, необхідний для того, щоб дістатися найближчого населеного пункту. Тому було вирішено продовжувати рух без обіду, задовольнившись шоколадними батончиками.

На 14,5 км руху група переїхала через міст на лівий берег р. Сарата. Через 1,5 км перетнули р. Сарата вбхід (Ф67). Далі рухалися за течією р. Сарата дорогою місцевого значення у напрямку л-д Перкалаб (Ф68), (Ф69). Рухаючись зі швидкістю 8,2 км/год, на 23,3 км група дісталася Перкалабу. Далі змінили напрямок руху на пн.-сх., за течією р. Білий Черемош.

На 29,3 км руху переїхали міст через р. Білий Черемош у с. Нижній Яловець. Спитавши дозволу в місцевих жителів, о 21:47 група зупинилася на ночівлю на території сільського клубу (Ф70). Відбій о 23:30.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
31,00	6,5	6 год 00 хв	212,0	

Ф55. Початок підйому на пер. Семенчук

Ф56. Рух ґрунтовою дорогою під час зливи

Ф57. Пер. Семенчук

Ф58. Крутий підйом

Ф59. Повалені дерева

Ф60. Перенос велосипедів через повалені дерева

Ф61. Рух через хащі

Ф62. Рух крутим схилом

Ф63. Рух вздовж колючого дроту

Ф64. Рух лісом

Ф65. Вихід на ґрунтову дорогу

Ф66. С. Сарата

Ф67. Брід через р. Сарата

Ф68. Дорога в напрямку Перкалабу

Ф69. Дорога в напрямку Перкалабу

Ф70. С. Нижній Яловець

Шостий день 10.08.11 (середа) – днювання

Основною метою учасників походу в цей день було відпочити та відновити сили для подальшого успішного проходження маршруту, а також провести ремонт велосипедів. Підйом 08:30*¹. Зранку, у місцевому магазині закупили необхідні продукти на днівку.

Після сніданку механік зайнявся перевіркою та ремонтом велосипедів, завгосп по харчуванню з помічниками робили переоблік продуктів.

О 13:00 господиня сільського клубу провела для групи надзвичайно цікаву та пізнавальну екскурсію по «Музею села», який розташований на другому поверсі клубу (Ф71).

О 14:00 – почався дощ, який закінчився аж під ранок.

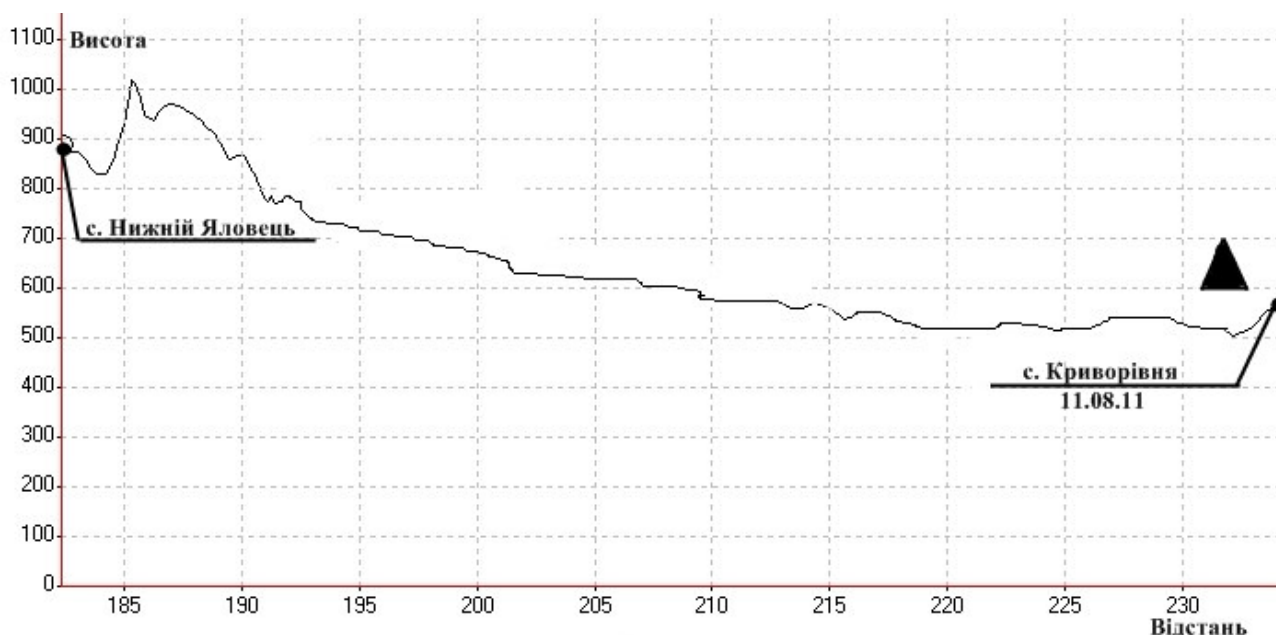
Ф71. Відвідування музею села

---

¹ Ранній підйом зумовлений тим, що після обіду метеорологи обіцяли зливу до ранку наступного дня.

Сьомий день 11.08.11 (четвер)

Нитка маршруту: с. Нижній Яловець – с. Яблуниця – с. Устеріки – с. Криворівня

Підйом о 7:00. Зібравши табір, о 9:30 група виїхала з місця днювання за течією р. Білий Черемош в пн.-зх. напрямку^{*1}. На 13 км руху група переїхала через міст на правий берег р. Білий Черемош. Рух новою дорогою з покращеним покриттям з численними підйомами (Ф72) та спусками. Стара дорога (Ф73) та мости були зруйновані повінню. О 12:00, на 18,35 км руху – заміна камери заднього колеса.

Проїхавши с. Гринява (Ф74), міст через р. Пробійна, на 26,5 км руху група дісталася с. Яблуниця (Ф75). Далі рухаємося в пн.-сх. напрямку лівим берегом р. Білий Черемош. На 35,5 км покращене покриття дороги змінилося на побитий асфальт.

Рухаючись зі швидкістю 12,1 км/год та проїхавши с. Довгопілля, с. Стебні, о 14:30 група дісталася мосту через р. Чорний Черемош. Перед мостом, ліворуч від дороги, поповнили запаси питної води з місцевої криниці. Відразу перед мостом група повернула направо, до пішохідного мосту, що веде до острова неподалік злиття річок Чорний та Білий Черемош. На острові зупинилися на обід, що тривав 4 год 30 хв. (Ф76)^{*2}.

Повернувшись на дорогу, група переїхала міст через р. Чорний Черемош і вїхала в с. Устеріки (Ф77), де здійснила поповнення продовольчих запасів. Від с. Яблуниця до с. Устеріки – слабкий зустрічний вітер.

Проїхавши с. Рівня (Ф78), с. Верхній Ясенів, група дісталася с. Криворівня (Ф79), де поповнила запаси питної води в місцевих жителів. О

^{*1} На 6,98 км руху, праворуч від дороги – зручне місце для днювання

^{*2} Довга тривалість обіду зумовлена тим, що учасники походу займалися пранням одягу та ремонтом спорядження (протягом ходового дня були пошкоджені лямки на декількох рюкзаках)

20:40, на 55,8 км руху зупинилися на ночівлю праворуч від дороги, за 120 м (Ф80). Місце зручне, дров достатньо. Відбій о 22:30.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
55,8	12,0	4 год 38 хв	268,0	☀

Ф72. Рух новою дорогою

Ф73. Зруйнована стара дорога

Ф74. С. Гринява

Ф75. С. Яблуниця

Ф76. Обід поблизу злиття Чорного та Білого Черемошу

Ф77. С. Устеріки

Ф78. С. Рівня

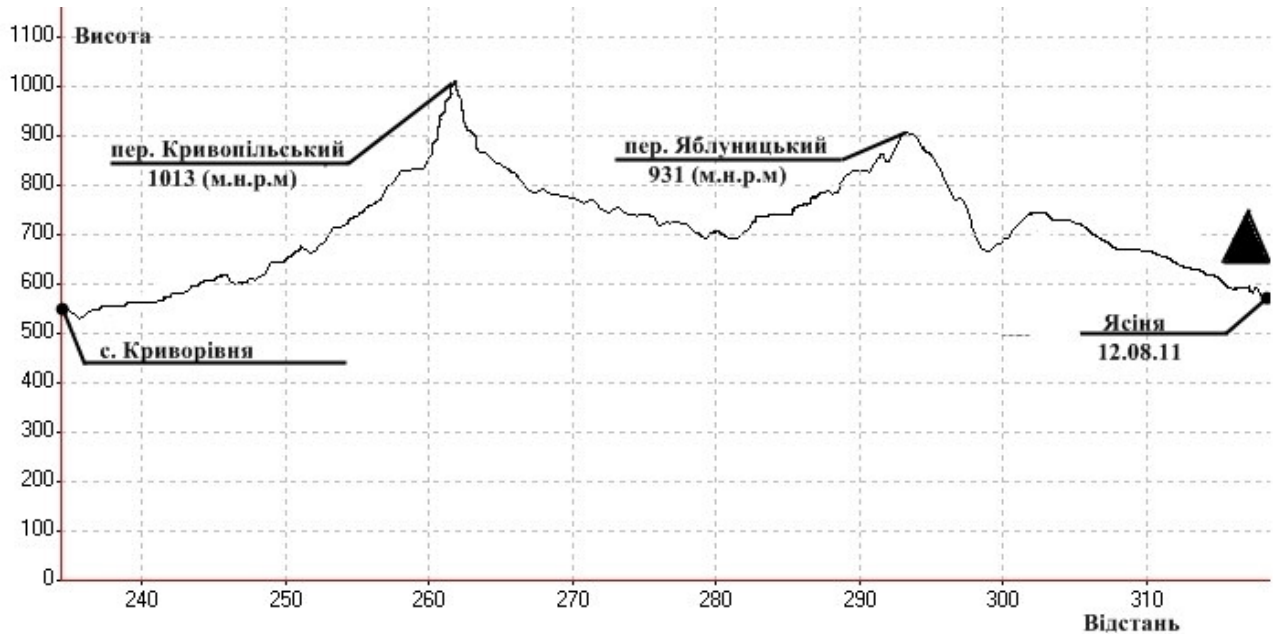
Ф79. С. Криворівня

Ф80. Місце ночівлі в с. Криворівня

Восьмий день 12.08.11 (п'ятниця)

Нитка маршруту: с. Криворівня – смт. Верховина – с. Кривопілля – пер. Кривопільський (1013 м н.р.м.) – смт. Ворохта – с. Татарів – пер. Яблуницький (931 м н.р.м.) – смт. Ясіня

Підйом о 7:00. Поснідавши, група вирушила на маршрут о 9:45. Через 120 м від місця ночівлі вийшли на асфальтовану дорогу, якою вирушили до смт. Верховина (зх. напрямом) (**Ф81**).

Проїхавши с. Ільці, змінили напрям руху на пн.-зх. та об 11:35, на 22,9 км руху, дісталися с. Кривопілля (**Ф82**). На 24,8 км почався серпантинний підйом на пер. Кривопільський. Рухаючись зі швидкістю 13,4 км/год, о 12:45, на 27,35 км, група дісталася сідловини пер. Кривопільського (**Ф83**).

Відпочивши 10 хв., почали спускатися з перевалу. Підйом та спуск з перевалу – дорогою з асфальтовим покриттям. В кінці спуску з пер. Кривопільського (**Ф84**), на 38,39 км, ліворуч від дороги, знаходиться обладнане джерело, де група поповнила запаси питної води.

Діставшись центру смт. Ворохта (**Ф85**), група поповнила продовольчі запаси та о 14:35, на 43,2 км, зупинилися на обід поблизу крісельного підйомника. Обід тривав близько 2 год.

О 16:30 відновили рух у пн. напрямку. На 53,7 км руху дісталися с. Татарів (**Ф86**), де змінили напрямок на зх., проти течії р. Яблуницький Прутець. Через 3,6 км руху почався крутий підйом протяжністю 1 км. Далі група продовжила рух у пд.-зх. напрямку до с. Яблуниця, де на 56,74 км почала підйом на пер. Яблуницький.

О 18:00, на 61,64 км, досягли сідловини перевалу (**Ф87**), де механік здійснив заміну «шариків» переднього колеса. Відновили рух о 19:00. Проїхавши поворот на с. Лазецина, о 19:20, на 69:04 км, група дісталася смт. Ясіня (**Ф88**), де поповнили запаси питної води. Далі рухалися в пд.-зх.

напрямку, за течією р. Тиса трасою Р-03. Через 4 км руху переїхали через міст на правий берег р. Тиса.

О 20:20, на 81 км руху, група зупинилася на ночівлю біля залізничного моста через р. Тиса, за 300 м від дороги (Ф89). Місце зручне для ночівлі. Воду для технічних потреб набирали з річки. Дров достатньо. Відбій о 22:30.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
81	15,5	5 год 15 хв	349,0	☀

Ф81. Снт. Верховина

Ф82. С. Кривопілля

Ф83. Пер. Кривопільський

Ф84. Спуск з пер. Кривопільського

Ф85. Снт. Ворохта

Ф86. С. Татарів

Ф87.

Пер.

Яблуницький

Ф88. Свт. Ясіня

Ф89. Ночівля біля залізничного мосту

Дев'ятий день 13.08.11 (субота)

Нитка маршруту: смт. Ясіня – с. Кваси – м. Рахів – пер. Рахівський (1090 м н.р.м.) – с. Косівська Поляна – с. Луг – смт. Великий Бичків – с. Біла Церква – смт. Солотвино

Підйом о 7:00. Зібравши табір, о 10:00 група вирушила на маршрут у пд.-зх. напрямку. Проїхавши на 4,8 км с. Кваси (Ф90), о 10:50, на 17,23 км руху, група дісталася м. Рахів (Ф91)^{*1}. Далі змінили напрямок руху на зх. від повороту в м. Рахів, з 22,42 км, група почала підйом на пер. Рахівський дорогою з покращеним покриттям (Ф92).

Рухаючись зі швидкістю 11,1 км/год, о 15:00, на 34,1 км, група дісталася сідловини пер. Рахівського (Ф93). Через 800 м зупинилися на обід на галявині ліворуч від дороги. Обід тривав 1 год 30 хв.

Відновивши рух, група продовжила спускатися з перевалу (Ф94). Спустившись з пер. Рахівського, о 17:15, на 41,8 км, група дісталася с. Косівська Поляна (Ф95). Підйом на пер. Рахівський та спуск з нього – серпантинний. Від с. Косівська Поляна до 44 км руху група рухалася дорогою, що мала маркування у вигляді червоного велосипеда.

Проїхавши с. Луг (Ф96), на 54 км руху, група виїхала на трасу Н-09, де змінила напрямок на пн.-зх. Рухаючись зі швидкістю 12 км/год, проїхали смт. Великий Бичків (Ф97). О 19:20, на 64,5 км руху, дісталися с. Біла Церква (Ф98), де поповнили запаси питної води.

^{*1} Поповнення продовольчих запасів

На в'їзді в смт. Солотвино (**Ф99**), на 69 км руху, група повернула направо в пошуках зручного місця для ночівлі. Наступні 2,3 км рухалися дорогою з покращеним покриттям. О 20:15, на 70,5 км, група зупинилася на ночівлю на одній з галявин (**Ф100**). Місце зручне для ночівлі, дров достатньо, багато ожини. Відбій о 22:00.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
70,5	12,5	5 год 38 хв	419,0	☀

Ф90. С. Кваси

Ф91. М. Рахів

Ф92. Початок підйому на пер. Рахівський

Ф93. Пер. Рахівський

Ф94. Спуск з пер. Рахівського

Ф95. С. Косівська Поляна

Ф96. С. Луг

Ф97. С. Великий Бичків

Ф98. С. Біла Церква

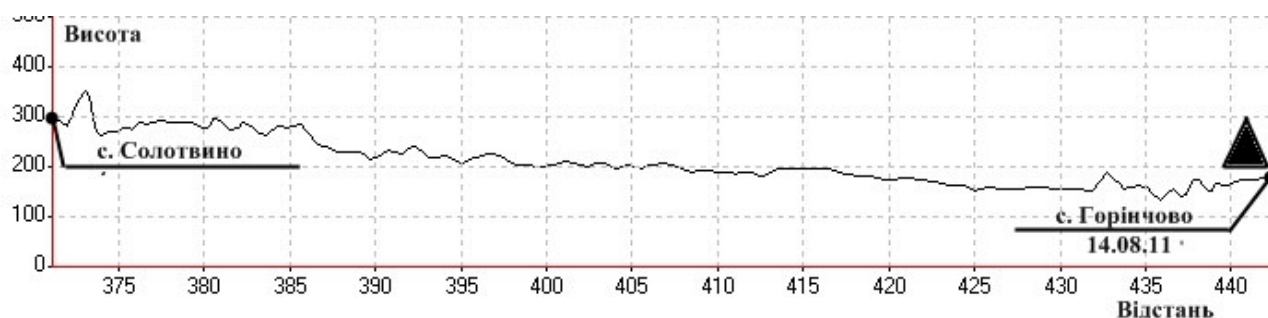
Ф99. Свт. Солотвино

Ф100. Ночівля поблизу смт. Солотвино

Десятий день 14.08.11 (неділя)

Нитка маршруту: смт. Солотвино – смт. Тересва – м. Тячів – м. Хуст – с. Іза – с. Горінчово

Підйом о 8:00. Поснідавши, група виїхала з місця ночівлі об 11:10. Повернувшись до смт. Солотвино, змінили напрямок руху на пн.-зх., за течією р. Тиса. В смт. Солотвино відвідали солоне озеро.

Проїхавши смт. Тересва (**Ф101**), о 13:30, на 29,5 км, група дісталася м. Тячів (**Ф102**)^{*1*2}. О 14:10 зупинилися на обід за містом, біля супермаркету «Барва», де поповнили продовольчі запаси. Пообідавши та відпочивши, група продовжила рух за маршрутом о 16:30.

Проїхавши с. Стеблівка (**Ф103**), с. Сокирниця, на 56,2 км руху група дісталася м. Хуст (**Ф104**). Від смт. Великий Бичків до м. Хуст рухалися дорогою паралельно залізничним коліям. Змінивши напрямок руху в м. Хуст на пн.-сх. (проти течії р. Ріка) та проїхавши с. Іза (**Ф105**), о 19:45, на 76 км руху, дісталися с. Горінчово (**Ф106**).

Через 2 км змінили напрямок руху на зх. Через 1,5 км від повороту зупинилися на ночівлю на лівому березі р. Ріка, за 420 м від мосту (**Ф107**). Місце зручне для ночівлі. Воду для технічних потреб набирали з річки. Дров достатньо. Відбій о 22:45.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
79,5	17,7	4 год 31 хв	499,5	

*1 Придбали лікарські препарати

*2 Відвідали Реформатський костел

Ф101. С. Тересва

Ф102. М. Тячів

Ф103. С. Стеблівка

Ф104. М. Хуст

Ф105. С. Іза

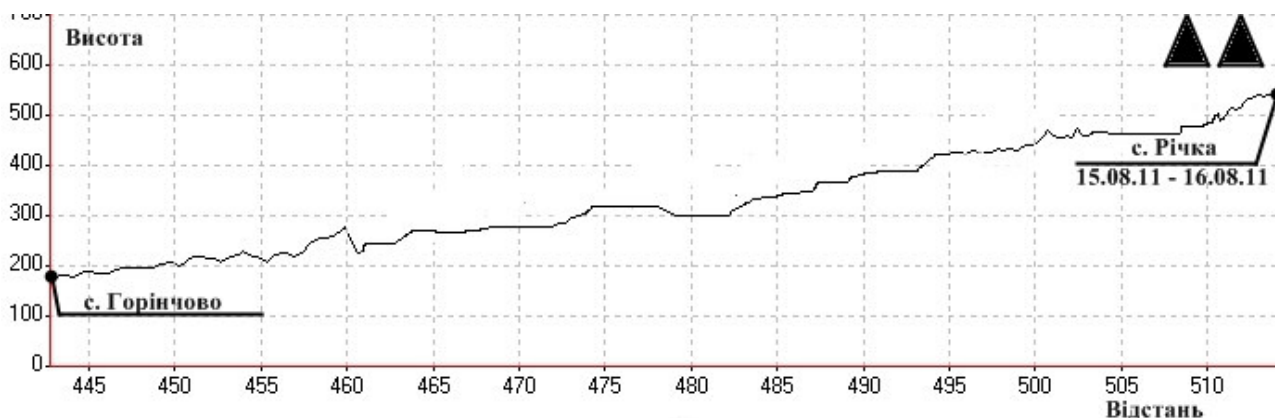
Ф106. С. Горінчово

Ф107. Ночівля на березі р. Ріка

Одинадцятий день 15.08.11 (понеділок)

Нитка маршруту: с. Горінчово – с. Ниж.Бистрий – смт. Міжгір'я – с. Сойми – с. Річка

Підйом о 7:30. Зібравши табір, група вирушила на маршрут о 10:45. Повернувшись до дороги Т-0904, змінили напрямок руху на пн.-сх., проти течії р. Ріка. Проїхавши с. Березово (**Ф108**), с. Ниж. Бистрий (**Ф109**), с. Запереділля, о 14:15, на 40,2 км, група дісталася смт. Міжгір'я (**Ф110**), де зупинилася на обід^{*1*2}. Обід тривав близько 1 год 30 хв.

Відновивши рух, група через 7 км дісталася с. Сойми (**Ф112**), де змінила напрямок руху на пн.-зх. Далі рух трасою Т-0718. О 17:30, на 58,1 км, повернули до с. Річка (пн.-зх. напрямок). О 18:30, на 65 км, на одній з галявин біля річки на околиці села зупинилися на ночівлю. Місце зручне для ночівлі. Дров достатньо. Відбій о 21:00.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
65,0	15,5	4 год. 12 хв.	564,5	

*1 Заміна камери заднього колеса (**Ф111**).

*2 Поповнення продовольчих запасів.

Ф108. С. Березово

Ф109. С. Нижній Бистрий

Ф110. Свт. Міжгір'я

Ф111. Заміна камери заднього колеса

Ф112. С. Сойми

Дванадцятий день 16.08.11 (вівторок) – днювання

За графіком, на цей день було заплановано два перевали. Але оскільки з самого ранку почався сильний дощ, що, як потім виявилось, тривав цілий день, керівником було прийнято рішення перечекаати негоду (**Ф113**).

Протягом дня група відпочивала. Приготувавши обід під тентом, група пообідала.

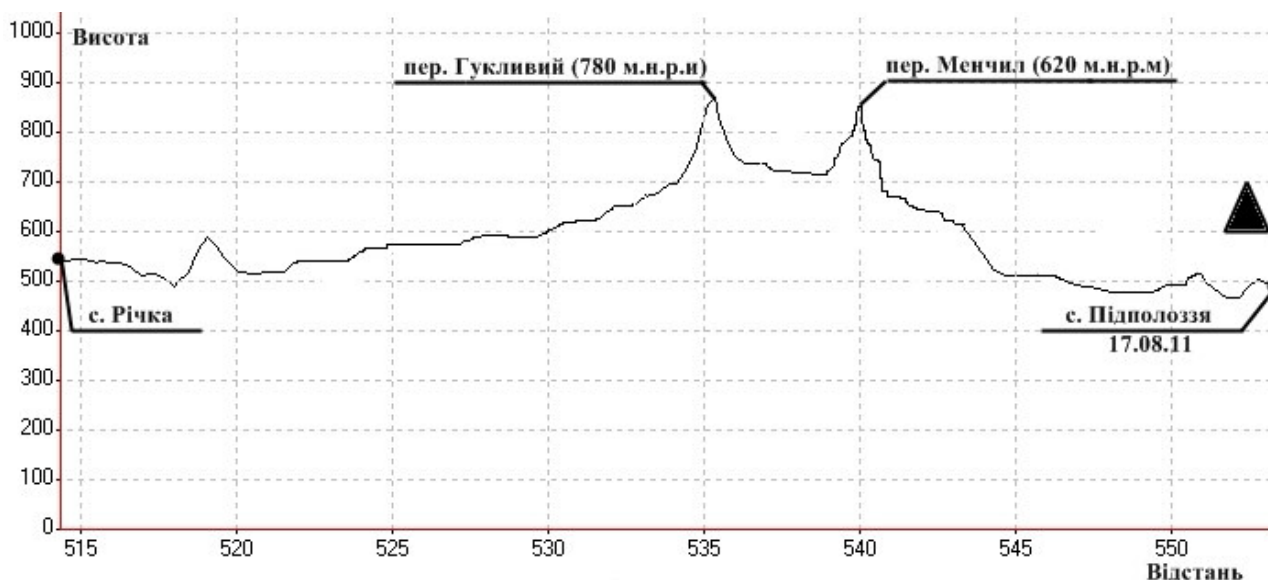
Ввечері дощ змінився на мряку.

Ф113. Вимушене днювання через негоду

Тринадцятий день 17.08.11 (середа)

Нитка маршруту: с. Річка – с. Келечин – с. Ізки – с. Пилипець – вдсп. Шипот (795 м н.р.м.) – с. Подобовець – пер. Гукливий (780 м н.р.м.) – пер. Менчіл (620 м н.р.м.) – смт. Воловець – с. Верхні Ворота

Підйом о 8:00. Поснідавши та зібравши табір, о 12:00 група вийшла на маршрут. Через 6,8 км руху повернулися на трасу Т-0718, де змінили напрямок руху на пн.-зх.

Проїхавши на 6,8 км джерело мінеральної води, о 13:25, на 10 км група дісталася с. Келечин (**Ф114**), де поповнила запаси питної води^{*1}.

О 14:10, на 15,6 км дісталися с. Пилипець (**Ф115**), де змінили напрямок руху на зх., а через 500 м – на пд.-зх. Рухаючись зі швидкістю 12,6 км/год, о 14:50, на 21,2 км, група дісталася вдсп. Шипот (**Ф116**), де зупинилася на обід.

Відновили рух о 16:30. Подолавши крутий підйом за мостом (на 22,4 км) та спустившись (**Ф117**) до траси Т-0718 в с. Подобовець (**Ф118**), почали підніматися на пер. Гукливий (пн.-зх. напрямок). Від повороту в с. Пилипець до с. Подобовець – побитий асфальт, покращене покриття.

О 17:20 на 26,7 км – пер. Гукливий (**Ф119**). Спустившись з перевалу до смт. Воловець, на 36,7 км почали підніматися на пер. Менчіл (**Ф120**). О 19:00, на 39,2 км – пер. Менчіл (**Ф121**).

Відпочивши 10 хв. почали спускатися з пер. Менчіл (**Ф122**). Через 2,5 км група дісталася с. Верхні Ворота (**Ф123**), де поповнили запаси питної води. О 19:45, на 48,1 км виїхали на трасу М-06, перетнувши яку, продовжили рух у зх. напрямку.

^{*1} Мінеральна вода з лікувальними властивостями.

О 20:20, на 55,8 км, група зупинилася на ночівлю на лівому березі річки. Зручне місце для ночівлі. Дров достатньо. Воду для технічних потреб набирали з річки. Відбій о 22:45.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
55,0	14,6	3 год. 50 хв.	619,5,0	☀

Ф114. С. Келечин

Ф115. С. Пилипець

Ф116. Вдсп. Шипот

Ф117. Спуск до с. Подобовець

Ф118. С. Подобовець

Ф119. Пер. Гукливий

Ф120. Підйом на пер. Менчіл

Ф121. Пер. Менчїл

Ф122. Спуск з пер. Менчїл

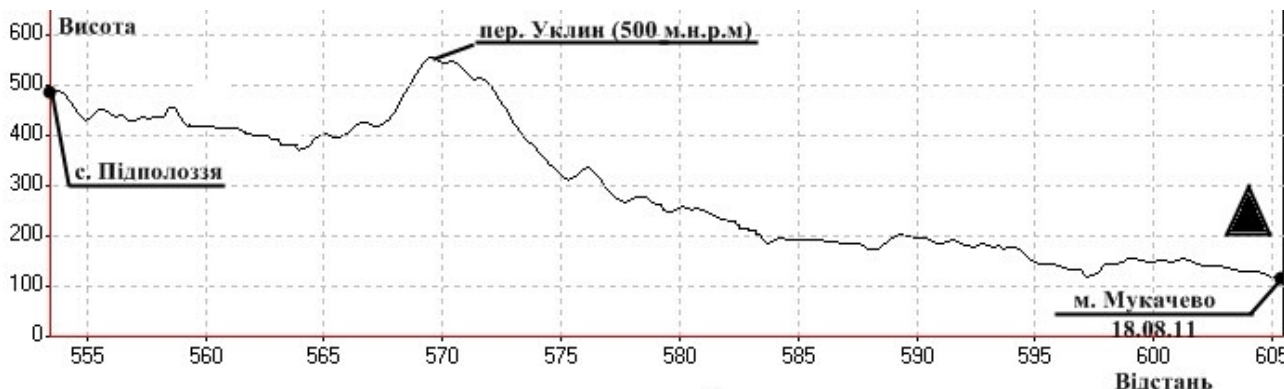

Ф123. С. Верхні Ворота

Чотирнадцятий день 18.08.11 (четвер)

Нитка маршруту: с. Верхні Ворота – с. Підполоззя – с. Верхня Грабівниця – пер. Уклин (550 м н.р.м.) – с. Поляна – с. Голубине – смт. Чинадієво – м. Мукачево

Підйом о 8:00. Зібравши табір (Ф124), група вирушила на маршрут об 11:20. Діставшись с. Підполоззя (Ф125)^{*1}, об 11:30 переїхали міст через р. Жденівка та почали підніматися на пер. Уклин (Ф126). Рух у пд.-зх. напрямку. Проїхавши с. Верхня Грабівниця (Ф127), о 12:40, на 9,13 км, група дісталася пер. Уклин (Ф128). Відпочивши 10 хв. почали спускатися з перевалу (Ф129). Проїхавши с. Уклин (Ф130), о 14:30, на 20,2 км, група зупинилася на обід в с. Поляна^{*2}. Обід тривав 1 год 25 хв.

Після обіду, проїхавши с. Солочин та с. Голубине (Ф131), на 21 км руху група виїхала на трасу М-06. Далі рухалися в пд.-зх. напрямку, зустрічно-боковий вітер. О 16:45, на 30,5 км руху дісталися сан. «Карпати» (Ф132)^{*3}, де літописець провела групі оглядову екскурсію.

Відновили рух о 18:30 та о 18:45, на 35,2 км дісталися смт. Чинадієво (Ф133)^{*4}, де й поповнили продовольчі запаси. На виїзді з смт. Чинадієво побитий асфальт змінився на бруківку з залишками асфальтового покриття.

Проїхавши с. Кольчино, на 44 км група дісталася м. Мукачево (Ф134). За мостом через р. Латориця, на в'їзді в місто, о 21:15 група зупинилася на ночівлю на лівому березі р. Латориця, за 600 м від дороги. Місце зручне для ночівлі. Дров достатньо. Відбій о 23:20.

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
46,3	16,0	2 год. 55 хв.	665,8,0	☀

*1 Регулювання передніх гальмівних колодок

*2 Обід в ресторані «Каріна»

*3 Заміна камери заднього колеса

*4 Відвідали замок

Ф124. Ночівля поблизу с. Нижні ворота

Ф125. С. Підполоззя

Ф126. Підйом на пер. Уклин

Ф127. С. Верхня Грабівниці

Ф128. Пер. Уклин

Ф129. Спуск з пер. Уклин

Ф130. С. Уклин

Ф131. С. Голубине

Ф132. Санаторій «Карпати»

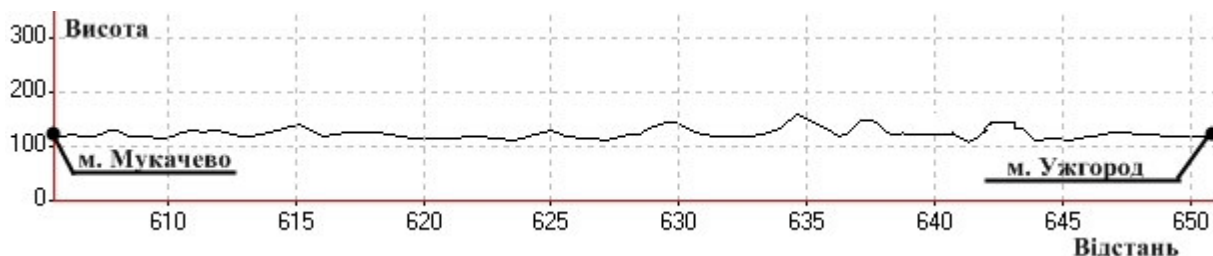
Ф133. Снт. Чинадієво

Ф.134. М. Мукачево

П'ятнадцятий день 19.08.11 (п'ятниця)

Нитка маршруту: м. Мукачево – с. Ракошино – смт. Середнє – м. Ужгород

Підйом о 8:00. Поснідавши, група вирушила на маршрут о 10:15. Повернувшись на дорогу, група вирушила на огляд м. Мукачево^{*1}. Ознайомившись з основними туристичними об'єктами, вирушили у напрямку с. Ракошино (Ф136) (пн.-зх. напрямок). Рухаючись зі швидкістю 13,6 км/год, о 15:00 група дісталася смт. Середнє (Ф137), де зупинилася на обід на березі річки. Обід тривав 2 год^{*2*3}. Відновивши рух, вирушили в напрямку м. Ужгород (пн.-зх. напрямок).

О 17:50, на 47,1 км група дісталася м. Ужгород (Ф138). Поповнивши продовольчі запаси для переїзду потягом, група вирушила до залізничного вокзалу – кінцевої точки активної частини походу (Ф139).

Пройдений маршрут за день, км	Середня швидкість, км/год	Чистий ходовий час	Загальний кілометраж, км	Погодні умови
53,0	17,4	3 год. 03 хв.	718,83	

^{*1} Оглянули костел і ратушу, відвідали монастир, замок «Паланок» (Ф135)

^{*2} Прання, миття велосипедів, гігієнічні процедури

^{*3} Заміна камери переднього колеса

Ф135. Під'їзд до замку «Паланок»

Ф136. С. Ракошино

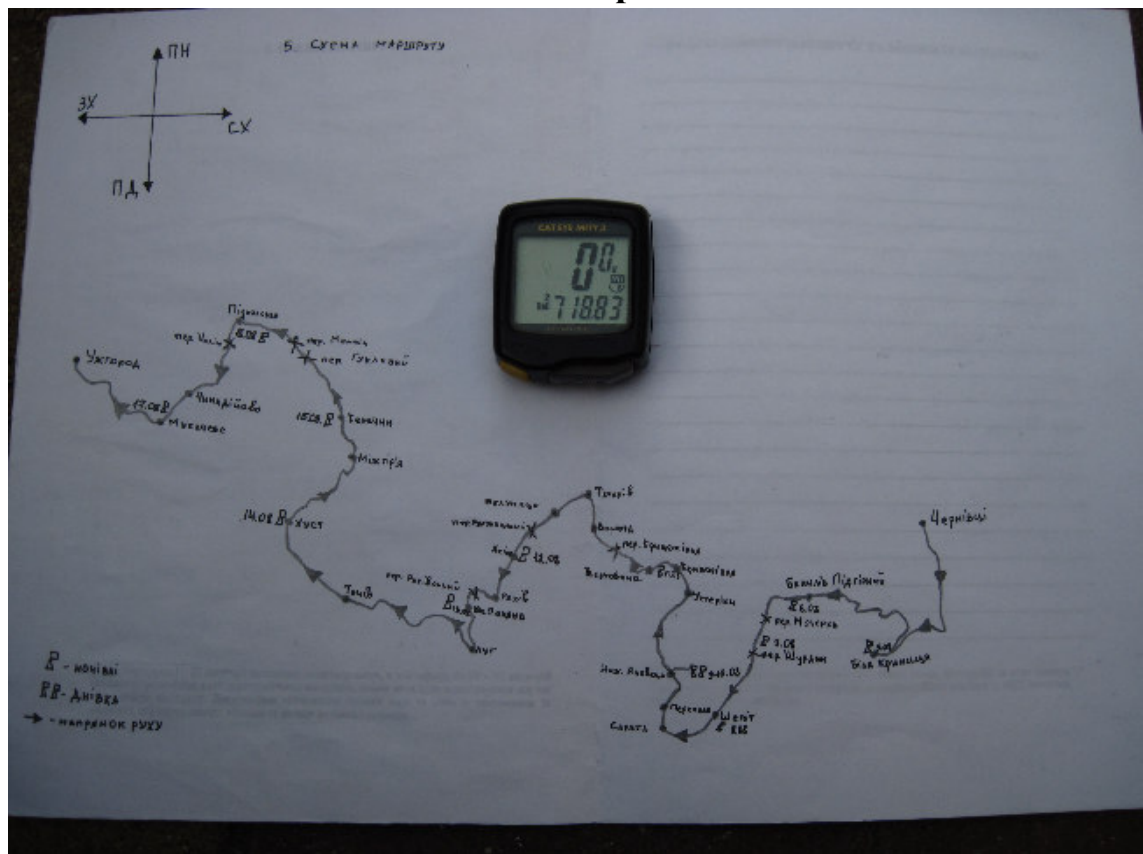
Ф137. С. Середне

Ф138. М. Ужгород

Ф139. Залізничний вокзал м. Ужгород

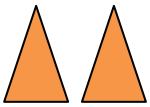
Загальна протяжність маршруту

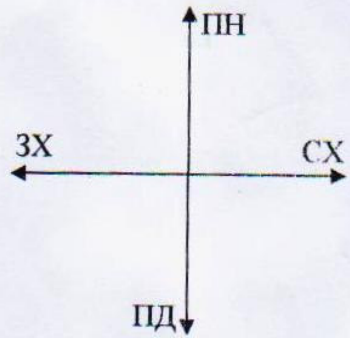
КАРТОГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ

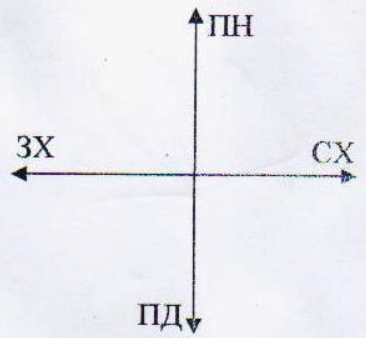
- місце ночівлі

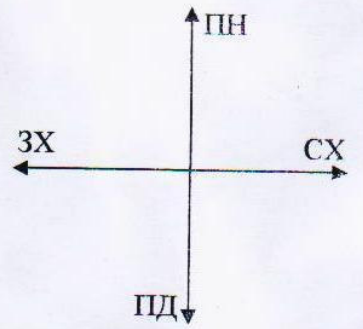
- місце днювання

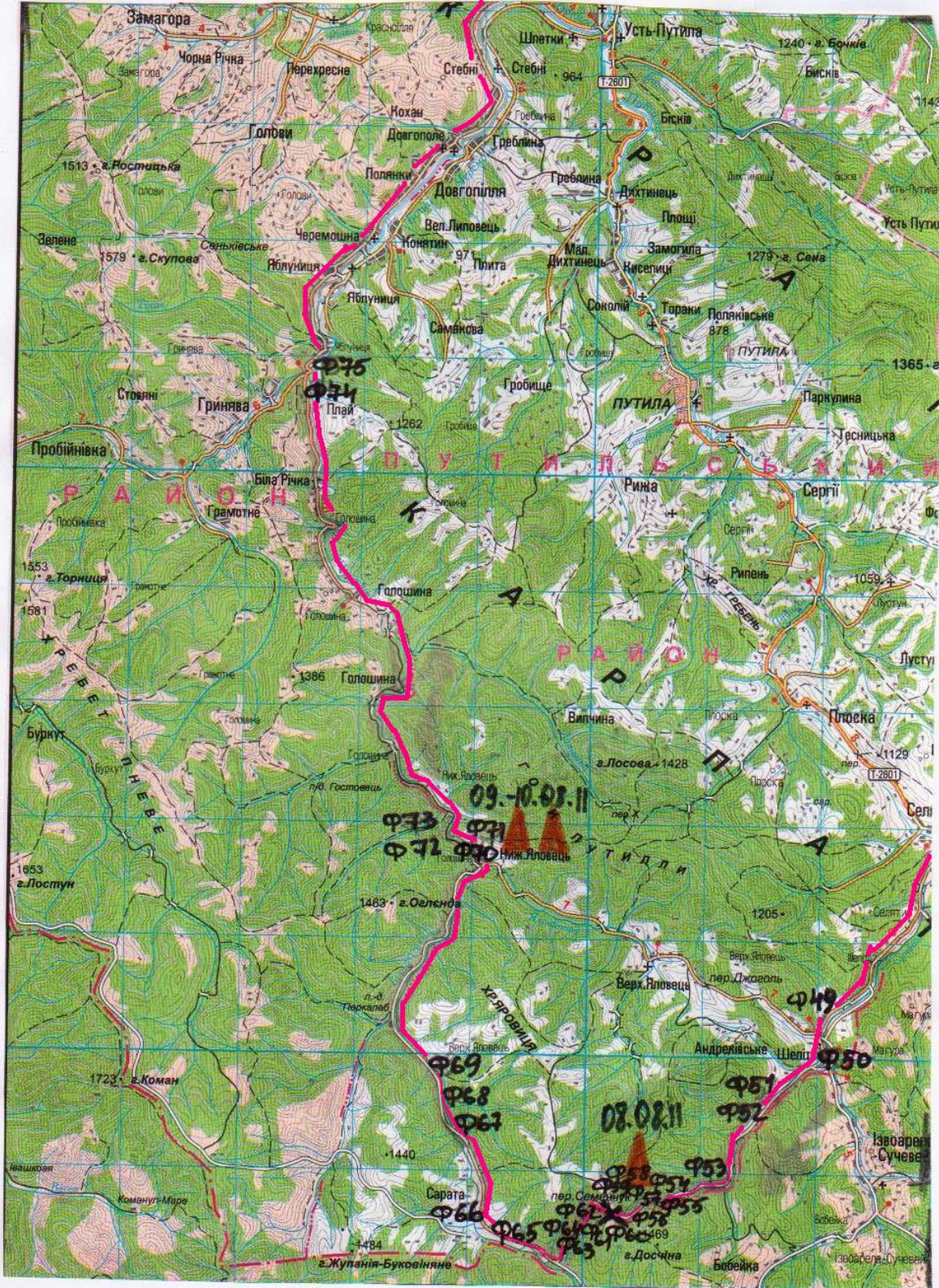
МАСШТАБ
1:200000

МАСШТАБ
1:200000

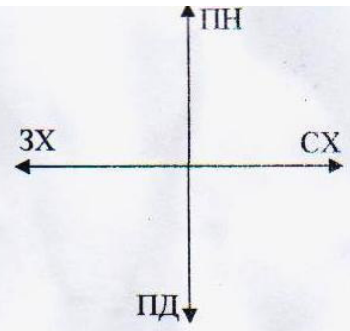

↗ N3

↙ N2

МАСШТАБ
1:200000

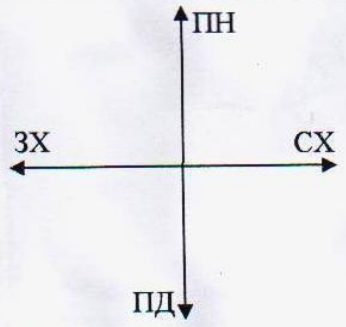
П4

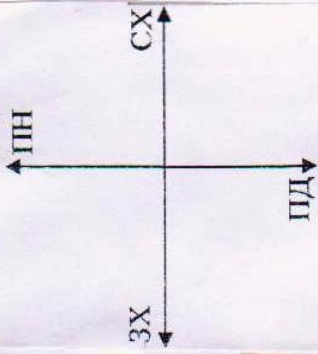
П3

МАСШТАБ
 1:200000

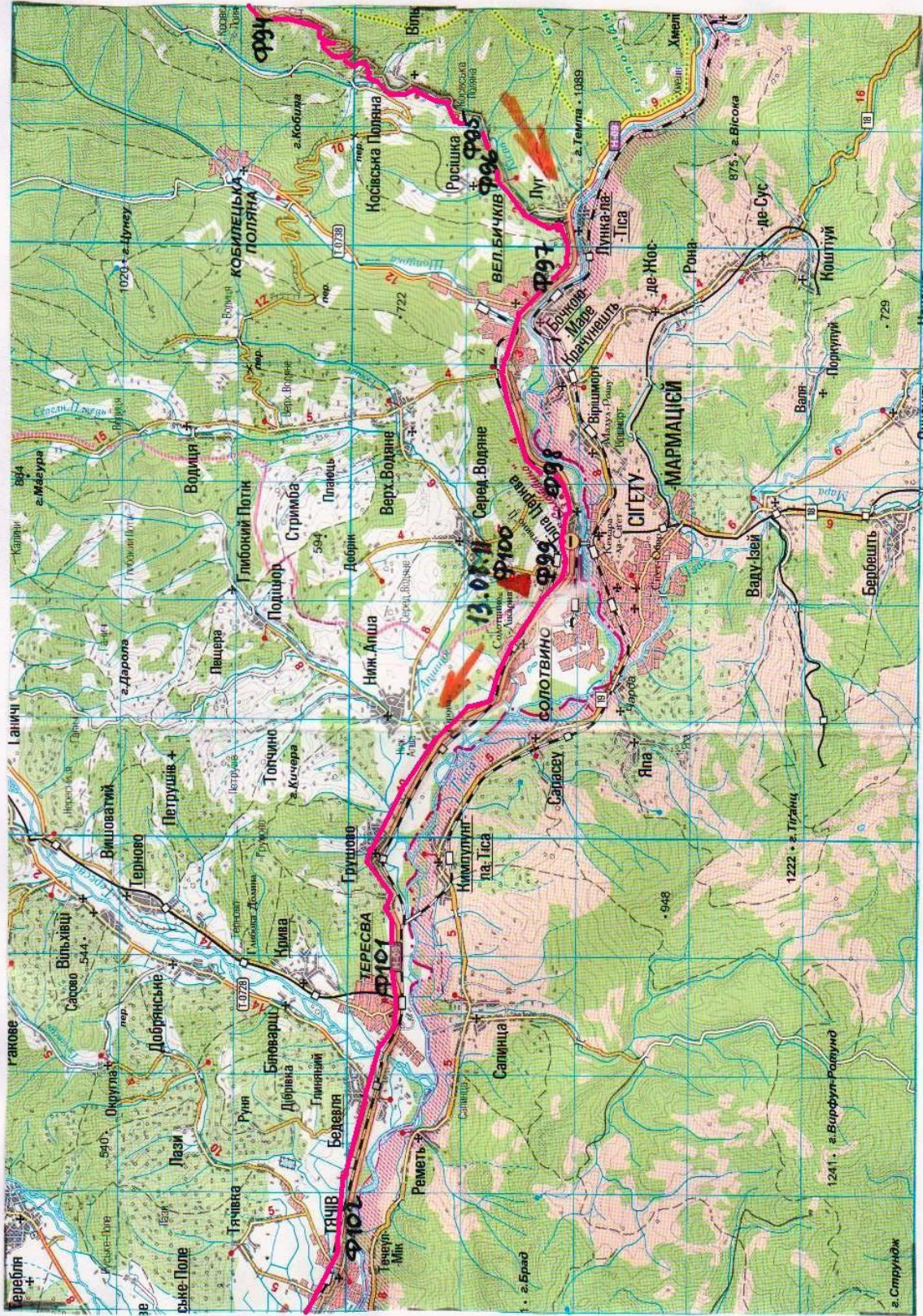

МАСШТАБ
1:200000

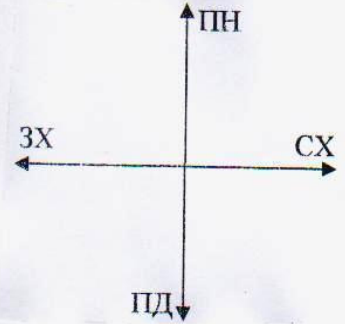

№5

МАСШТАБ
1:200000

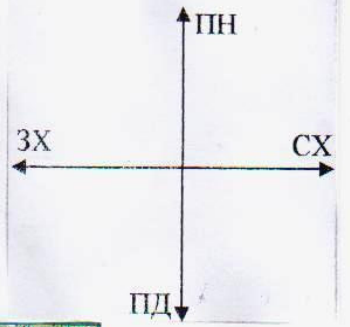
№6

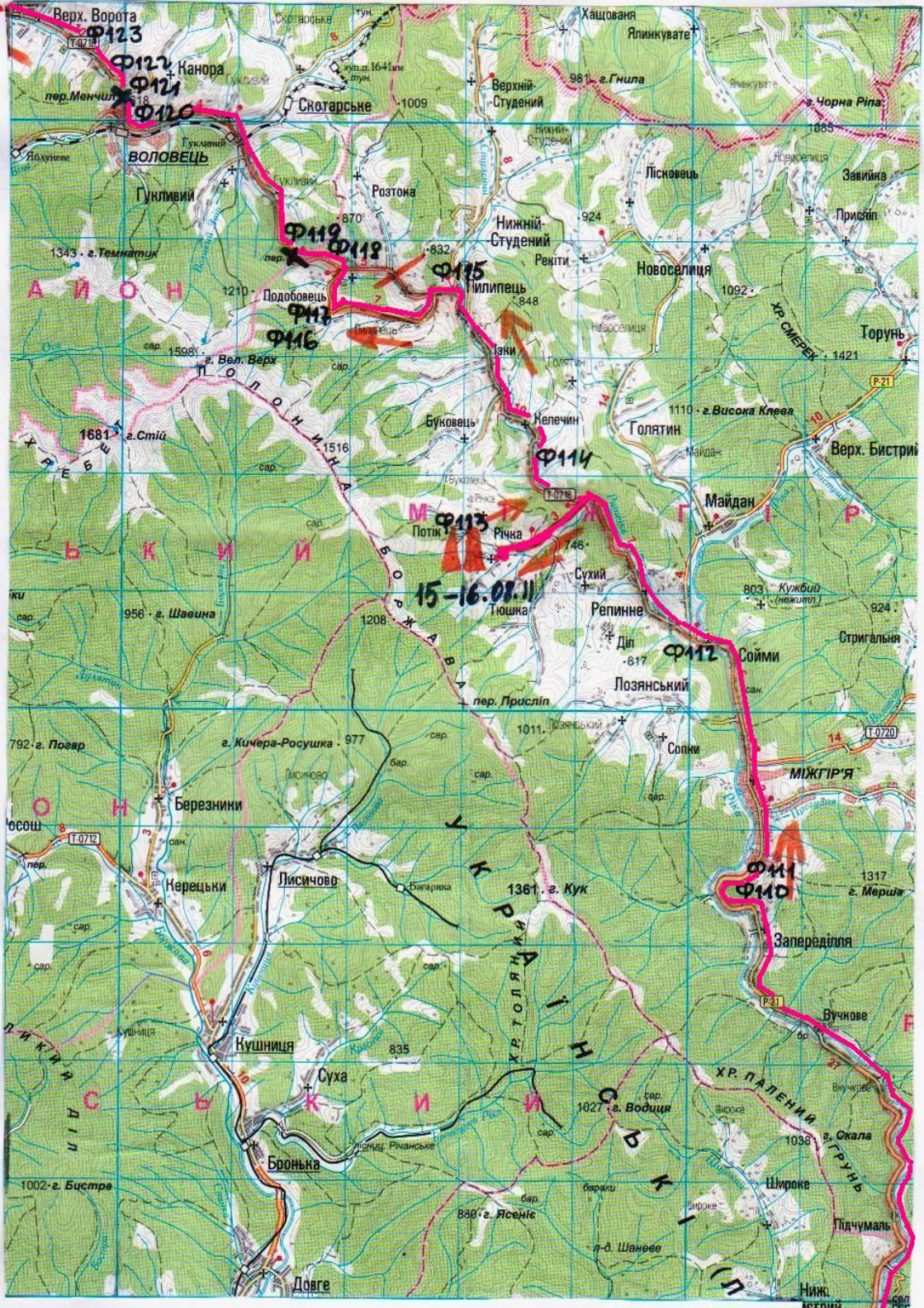
→ Н7

→ Н6

МАСШТАБ
1:200000

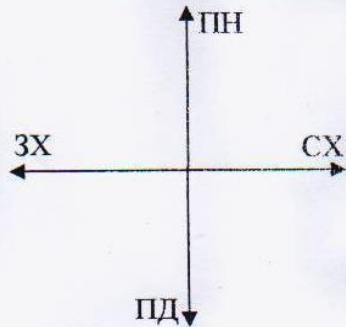

№8

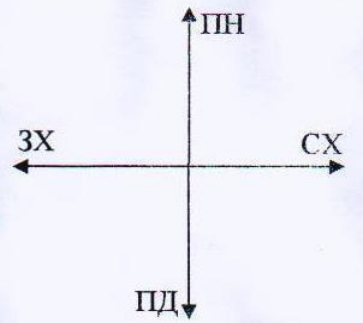

№7

МАСШТАБ
1:200000

МАСШТАБ
1:200000

59

МАСШТАБ
1:200000

Підсумки, висновки і рекомендації по проходженню маршруту.

Для проведення складних категорій велосипедних маршрутів по Карпатському регіону, слід перш за все, детально обдумати маршрут. Майже щодня учасникам походу необхідно було долати значні відстані, складні ділянки, перевали, броди, іноді рухаючись дорогами з незадовільним покриттям, тож це потребувало значних затрат сил та часу. Саме тому, найкращою порою року для даного маршруту є літній сезон, коли тривалість світлового дня є найдовшою.

Варто також зазначити, що погодно-кліматичні умови регіону не є стабільними. Протягом дня погода може змінюватись кілька разів, проте влітку ймовірність опадів і їх тривалість є меншою.

При собі слід мати запаси продовольчих продуктів приблизно на 1-2 дні, оскільки регіон є місцями не густо заселеним і придбати продовольчі продукти іноді складає труднощі. Також слід мати про собі запасні деталі для велосипедів, оскільки регіон технічно є важким, а місць де можна купити необхідні деталі для ремонту дуже мало – це великі обласні та деякі районні центри.

Характер дороги: більше 40% доріг– ґрунтові, щебеневі, з покращеним покриттям або ділянки, практично з неможливим рухом на велосипеді, інші мають асфальтне покриття (різної якості)

Перевал Мочерка являє собою значну природну перешкоду, перед подоланням якої треба ретельно підготуватись. Тут досить вологий клімат та часті дощі. Тяжко орієнтуватись на місцевості, адже маркування, орієнтирів немає. І навіть маючи на руках карту 1:1000 та прочитавши звіти про проходження даного перевалу, групі часто доводилось робити розвідки.

Перевал Семенчук являє собою значну природну перешкоду. Підйом ґрунтовою дорогою зі сторони с. Шепіт та складний спуск буреломом до с. Сарата. На даному перевалі дуже тяжко орієнтуватися, робили дуже часті й короткі розвідки.

З точки зору пізнавального туризму маршрут є надзвичайно цікавим і різноманітним. Він проходить через декілька природоохоронних територій, природних, історичних пам'яток. Українські Карпати є загалом цікавим районом з різноманітністю і красою ландшафтів, значною кількістю водоспадів. Флорі і фауна є унікальною, адже дуже багато представників місцевого природного світу занесені до Червоної Книги України, Зеленої Книги України або є ендеміками.

До цікавих архітектурних, історичних та природних пам'яток на маршруті група віднесла:

- м. Чернівці (пам'ятник велосипеду, Турецька площа, Церква Св. Миколая, Музично-драматичний театр)
- Біла Криниця (Космодамівська церква, 1740р., Успенський собор старообрядників).
- с. Шепіт (водоспад)

- смт. Тячів – (Реформатський костел)
- с. Пилипці (вдсп. Шипот)
- м. Мукачево (замок «Паланок», жіночий православний монастир)
- м. Ужгород (Ужгородський замок, обласна філармонія, Горянська ротонда Св. Анни, вул. Корзо).

Всі ці визначні пам'ятки варто відвідати до 17-18:00 години. Тому що переважна кількість музеїв після 17:00 год. відвідувачів не приймає. А природні пам'ятки краще відвідувати у першій половині дня, коли на них найбільше припадає сонячного світла.

Місця для стоянок :

Загалом даний регіон має дуже сприятливі умови для активного туризму, зокрема для багатоденних походів, адже практично не виникає проблем з вибором місць для ночівлі. Дров та питної води практично всюди достатньо. Єдине, що можна порадити – обережно вибирати місце для табору, уникати балок, ярів, ущелин, місць близько гірських рік тощо. Оскільки при несприятливій дощовій погоді, або у міжсезоння існує ймовірність зсуву ґрунтів, паводку на річках, тощо. Всі місця ночівель, що обирались групою під час маршруту були досить зручними і вдалим.

Значних труднощів на маршруті завдав учасникам фізичний знос велосипедів. Враховуючи складність регіону, часто виходили з ладу запчастини, що змушувало призупиняти рух і ремонтувати велосипеди.

Загалом головна мета походу та індивідуальні завдання, що ставили перед собою учасники були виконані. Ніхто із учасників не постраждав, не хворів і група у повному складі повернулась до Києва, а також похід був вдалим.

Колектив психологічно стійкий, протягом маршруту не виникало непорозумінь і сварок, що не створювало додаткових перешкод.

Під час походу учасники здобули цінні навички з організації та проведення складних категорійних походів у гірській місцевості.

При проведенні даного маршруту варто скористатись наведеними вище порадами, щоб уникати можливих труднощів і зробити похід ще кращим, наскільки це можливо.

Додатки

Списки особистого та колективного спорядження

Спорядження походу

- велосипед (з багажником)
- велочохол (для перевезення в потягу / літаку)
- велорюкзак
- резина еспандерна
- накидка на рюкзак з резинками (від дощу)
- спальний мішок
- вкладиш в спальник (за бажанням)
- ковбик поліоритановий
- вітрозахистний костюм (за бажанням)
- шолом (за бажанням)
- камера (запасна)
- „мигалка”

Особисте спорядження

- куртка тепла / светр
- шапка тепла
- кепка (косинка / бондана)
- взуття 2 пари (кросівки / кеди / вело туфлі / черевики)*
- шкарпетки тонкі 2-3 пари*
- шкарпетки теплі 1-2 пари*
- штани трикотажні 1-2 пари
- штани теплі (шерстяні)
- штани х/б 1 пара (спідниця для храмів)*
- футболка довг./рукав 2 шт. (сорочка, реглан)*
- футболка корот./рукав 1-2 шт.*
- білизна
- купальник / плавки*
- рукавички (тонкі, в'язані, велорукавички)
- окуляри захисні (в упаковці) / велоокуляри
- плащ / непромокаючий костюм
- пакети п/ет різні 10-15 шт.*
- аптечка індивідуальна (спец. ліки, гігієна)
- кружка, ложка, миска, ніж (складний / в чохлі)
- сірники, запальничка
- телефонна карточка, моб. телефон
- гроші, документи
- блокнот, ручка, олівець
- фотоапарат, плівки, батарейки
- ліхтарик (2 шт. / палатка)
- ганчір'я для протирання велосипеда
- нитки, голка (мінімум)

- 2 ємкості по 2 л (пляшки пластмасові)

Предмети туалету:

- мило, шампунь (одноразові пакетики)
- зубна щітка, паста
- люстерко, розчіска
- крем зволожуючий / гігієн. помада
- туал. папір, серветки, носова хустинка
- лосьйон, дезодорант
- полотенце

Продукти:

- бутерброди в дорогу
- хліб, батон**
- „Мівіна” (1 уп./чол.)*
- бульйонні кубики (по кількості приготувань)**
- консерви (м'ясні / рибні / паштети)**

Продукти по розкладці:

- крупи (вермішель / гречка / рис)
- кетчуп, майонез
- овочі, фрукти
- цукерки / солодощі

* – корегується по сезону, протяжністю походу

** – корегується розпорядженням завгоспа по харчуванню

Групове спорядження

- намети (тенти + дуги + колишки + сумка упаковочна)
- тент (колишки + мотузка)
- кухня в упаковці (список додається)
- аптечка
- ремнабір (список додається),
- запасна покритка, латки, клей, кріплення, педалі запасні
- насоси (1 шт. на 3-4 чол.)
- замок (1шт. на 3-4 велосипеда)
- освітлення табору* (карбідка, ліхтарі, свічки)
- магнітола з касетами, батарейки
- велофари (1-2 шт. мінімум)
- сокира, ножівка (лучкова / складна садова)
- мотузка (7-15 м)
- маршрутні документи, карти, компас, залізн. білети
- сумка (рюкзак) для закупівлі продуктів
- калькулятор (для казначея або завгоспа)
- блокнот, диктофон (для літописця)
- штатив, фотоапарат, плівки, батарейки (для фотографа)
- прапор, уніформа (футболка, костюм)
- лійка для води

Кухня в упаковці:^{*30}

- пічка з колосниками і ніжками
- обічайка, „хвталка”
- котел з кришкою для 1-2-х страв (0,5-0,7 л на 1 чол.)
- котел з кришкою для чаю (0,4-0,5 на 1 чол.)
- сковорідка, терка, кришка (для скляної банки)
- велика ложка / черпак
- оргскло (для розпалювання)
- сірники / запальничка
- 2 мочалки (для котлів, мисок)
- 1 мочалка металева
- миючий засіб (100 г / 7 днів), сода харчова
- скатерка
- 2 дощечки для нарізання
- ніж салатний
- ємкість для салату (0,2-0,3 л на 1 чол.)
- упаковки (для солі, цукру, спецій, чаю, олії)

---

^{*30} Саморобна пічка виготовлена за проектом Шумілова О.Л., виявилась доцільною для даного району подорожі. Адже вона не потребує багато дров, і є дієздатною навіть за високої вологості.

КОМПЛЕКТАЦІЯ АПТЕЧКИ

Аптечка в поході так само необхідна, як і ремонтний набір, а подекуди важливіша. В аптечці повинні бути ліки та медичні засоби, які туристи знають і вміють користуватися.

Враховуючи особливості регіону, його рельєф і погодні умови, найбільш необхідними в даному поході були проти застудні, антисептичні та дезінфікуючі засоби. На маршруті не виникало ситуацій, коли не вистачало необхідних ліків. Загалом аптечку можна розділити на дві:

- аптечка екстреної допомоги;
- основна аптечка.

Склад аптечки екстреної допомоги:

Назва	Кіль-сть	Призначення
Корвалол (краплі)	1 фл.	Застосовується при неврозах з підвищеною дратівливістю, прискореному серцебитті, безсонні. На 100 води – 10-15 крапель.
Аміак (розчин)	1 фл.	Застосовується для приведення людини до тями. При цьому ватку з нашатирним спиртом обережно підносять до носових отворів на 0,5-1 см.
Перекис водню	1-2 фл.	Дезінфікуючий засіб для промивань ран.
Йод (спиртовий розчин 3-5%)	1 фл.	Антисептичний засіб при запаленнях і других захворювань шкіри і слизових оболонок.
Брильянтова зелень (розчин)	1 фл.	Застосовують як антисептичний засіб при дрібних пошкодженнях шкіри. Шкіру навколо місця пошкодження дезінфікують (перекисом водню), далі рідину безпосередньо наносять на пошкоджену ділянку і шкіру навколо. Неможна користуватися при кровотечі і наносити на мокру шкіру.
Бинт стерильний	2-3 шт.	Для перев'язки ран.
Бинт нестерильний	1-2 шт.	Для фіксації пов'язок.
Бинт еластичний	1-2 шт.	Для фіксації стерильних серветок .
Серветки стерильні (вологі)	1 уп.	Для видалення бруду в місцях поранення.
Пластир бактерицидний (різних розмірів)	10 шт.	Для лікування забитих місць, порізів, невеликих ран, трофічних язв, після опіків, мозолів.
Лейкопластир звичайний (рулон)	1 шт.	Для фіксації.
Джгут	1-2 шт.	Для тимчасової зупинки кровотечі із артерій кінцівок.
Невеликі ножиці	1 шт.	
Голка та нитки		Для зашивання великих та глибоких ран.
Ватні палички	1 уп.	
Вата	1 уп.	

Склад основної аптечки:

Назва	Кіль-сть	Призначення
Перев'язочні засоби		
Бинт стерильний	3-4 шт.	Для перев'язки ран.
Бинт нестерильний	2-4 шт.	Для фіксації пов'язок.
Бинт еластичний	1 шт.	Для фіксації стерильних серветок.
Салфетки стерильні (вологі)	1 уп.	Для видалення бруду в місцях поранення.
Пластир бактерицидний (різних розмірів)	10-15 шт.	Для ізоляції забитих місць, порізів, невеликих ран, трофічних язв, після опіків, мозолів.
Ватні палички	1 уп.	
Вата	1 уп.	
Кровоспиняючі, антисептичні та дезінфікуючі засоби зовнішнього застосування		
Йод (спиртовий розчин)		Антисептичний засіб при запаленнях і других захворювань шкіри і слизових

3-5%)	1 фл.	оболонок.
Брильянтова зелень (розчин)	1 фл.	Див. Склад аптечки екстреної допомоги.
Перекис водню	2-3 фл.	Дезінфікуючий засіб для промивань ран.
Перманганат калію (марганцівка)	1 фл.	Застосовується як антисептичний засіб в водних розчинах для промивання ран – темно-вишневий, для промивання гнійних ран – рожевий, для полоскання слизової оболонки рота і промивань шлунка – блідо-рожевий.
Стрептоцид, Фурацилін	по 1 уп.	Для присипання ран, відкритих мозолів – дезінфікує, зупиняє кровотечу, сушить рану, що сприяє загоюванню рани.
Пантенол (аерозоль)	1 фл.	Аерозоль для обробки ран, має протизапальні, кровоспинні антимікробні властивості.
Серцево-судинні засоби		
Валідол, Димедрол, Нітрогліцерин	по 1 уп.	Застосовується при болях в серці, неврозах, істерії. (1 таблетка під язик до повного розсмоктування)
Корвалол (краплі)	1 фл.	Застосовується при неврозах з підвищеною дратівливістю, прискореному серцебитті, безсонні. На 100 г води – 10-15 крапель.
Протизапальні та жарознижуючі засоби		
Аспірин, Анальгін, Ацитіл-саліцилова кислота	по 1-2 уп.	Знеболюючі, протизапальні, жарознижуючі засоби.
Парацетамол, Цитрамон	по 1 уп.	Знеболюючі засоби.
Гірчичники	1-2 уп.	Застосовується як протизапальний засіб.
Бісептол	2-3 уп.	Застосовують при інфекціях дихальних шляхів (по 2 таблетки 2 рази на день).
Засоби при шлунково-кишкових захворюваннях		
Активне вугілля	3-4 уп.	Застосовується при поносах, харчових отруєннях(1 таблетка на 10 кг ваги).
Фестал, Лінекс, Мезим	1-2 уп. на вибір	При зупинці шлунка. Для покращення травлення.
Імодіум, Лоперамід	1 уп.	При поносах.
Ренні	1 уп.	При печії.
Мотіліум	1 уп.	При нудоті, блювоті.
Сенадексин, Регулак	1 уп.	При запорах.
Протизастудні засоби		
Флю-колд (Фервекс, Колдрекс)	на вибір	При застуді. (на кожного учасника групи + 2 шт.)
Фарангосеп, Стрепсілс (спрей, ледьяники), Інгаліпт	1-2 шт. на вибір	При болі в горлі.
Пінасол, Глазолін, Назол, Длянос, Бороментолова мазь	1-2 шт. на вибір	При нежиті.
Знеболюючі засоби		
Спазмалгон, Но-шпа, Анальгін, Кетанов, Зубні краплі «Дента»	2-3 уп. на вибір	При болях голови, шлунку, зубів тощо.
Інші засоби		
Долобене, Фінал гель, Бен Гей, Міновазин, Фіналгон	1-2 шт. на вибір	При розтягненнях м'язів, ударах, застуді м'язів, болі у м'язах, суглобах, спині.
Гель Синяк-off	1 шт.	Для зникнення синяків.
Візин	1 шт.	Краплі для очей.
Мазь Вишневського	1 шт.	Для лікування гнійних ран.
Вазелін, зволожуючий крем	1 шт.	При сухості рук, губ тощо.
Тавегіл, супрастин	1-2 уп.	При алергіях.
Інструменти		
Медичний термометр	1 шт.	Краще електронний (добре запакований).

Аптечка в упаковці

Аптечка в розгорнутому вигляді

Комплектація ремонтного набору

Ремонтний набір: основні інструменти

- шестигранники S2; 2,5; 3; 4; 5; 6; 8
- ключі рожкові S8; 9; 10; 15
- ключі конусні S13; 15;
- ключі рожкові S21; 24; 32
- кнут 7 ланковий
- дзьоб
- зйомники касети
- зйомники шатунів
- зйомники трещітки
- зйомники каретки картриджу
- зйомник каретки (“ромашка”)
- правилка крюка задньої перекидки
- затискач “KONERA”
- надфіль
- полотнище ножівкове 15-20 см
- дюбель (пробійник)
- шило – райбер
- сокира маленька

Ремонтний набір - малий (під руками у механіка)

- плоскогубці (multitool)
- прес ланцюга
- шестигранники S3; 4; 5; 6; 8
- ключі S 8; 9
- ключ спицевий
- бортовка
- пінцет малий
- викрутки (+; -)

матеріали:

- замок ланцюга 8 - 9
- дріт мідний 0,5 – 1 мм
- стрічка ізоляційна
- паста моюча
- ганчірки
- рукавички поліетиленові
- троса гальмівні
- трос заднього перемикача

Ремонтний набір - запасні частини та матеріали

- камера
- покришка (кевлар)
- тканина прогумована для ремонту покришок

- замок ланцюга
- педалі легкі
- ексентрик задній (різьба прорізна)
- бонка для кріплення передньої зірки
- болт затягування шатунів
- кульки: D 6,3 – 9 шт.
- кульки: D 5 – 9 шт.
- кульки: D 4 – 3 шт.
- кульки: D 3,175 – 15 шт.
- мастило густе 2 – 3 куба
- мастило для ланцюга
- шприц з тонкою голкою
- кріплення M5, M6, M3 (гвинти, гайки, шайби)
- гальмівний трос – задній, 1 шт на 4 уч.
- трос заднього перемикача 1шт на 4 уч.
- боудени з ковпачками на 40 см. – 2 шт.
- монетка універсальна (Sun Rise фрикційна)
- дріт мідний (або в'язальний, від шампанського)
- шнур міцний D 2 – 4 мм, кевлар, лафсан
- паста миюча
- лента перфорована
- труба дюраль D 10 – 12 мм
- клей універсальний
- ключ спицевий універсальний

Ремонтний набір – особистий

- насос універсальний
- інструмент нестандартний (ключі)

матеріали:

- спиці: 3 шт – задня права; 2 шт – задня ліва; 2 шт – передня
- латки: D 1,5 см. – 3 – 5 шт.
- латки: 1,5 × 2,5 см. – 2 шт
- наждак, клей, лезо, голка, нитки
- ковпачок металевий (для камери)
- камера – запасна
- колодки гальмівні 2 – 4 шт.
- ветош
- замінний гак задньої перекидки
- щітка для ланцюга

Інструменти ремонтного набору

Список продуктів і раціон харчування на маршруті, можливість поповнення продуктів на маршруті

Список продуктів на маршруті:

- крупи (вермішель, гречка, рис, ячка, пшенична)
- хліб, батон
- кетчуп, майонез
- овочі (картопля, цибуля, капуста, помідори, огірки, редис, морква, перець, кабачки, кріп, петрушка)
- гриби
- сало
- олія
- ковбаса
- сир
- консерви (рибні, паштети, м'ясні)
- приправа („Мівіна”, кубики „Маггі”), сіль, прянощі
- фрукти (яблука)
- ягоди (чорниці, ожина, малина)
- чай (зелений, чорний)
- цукор
- печиво
- варення
- морозиво
- згущене молоко, свіже молоко, кефір
- цукерки
- мед
-

Раціон харчування на маршруті:

Сніданок – переважно готували вермішель з ковбасою або м'ясними консервами, салати овочеві (капуста, морква, помідори, огірки, зелень, майонез / олія), кетчуп, майонез; чай з варенням / печивом, цукром. Вранці медиком видавалися вітаміни С.

Під час руху завгосп по харчування роздавав усім учасникам цукерки.

Обід – бутерброди з ковбасою, сиром, м'ясними / рибними, консервами, паштетами; овочі (помідори, огірки, капуста); кетчуп, майонез; печиво, цукерки, вода.

Вечеря – борщ / суп, рагу, каші з ковбасою / молочні; салат (капуста, морква, помідори, огірки, зелень, яблука, майонез / олія); майонез, кетчуп, гірчиця; чай / молоко з варенням / печивом, цукром / згущеним молоком. Ввечері медиком видавалася ехінацея, яка додавалася до чаю.

Рекомендації про можливість поповнення продуктів на маршруті:

Під час маршруту продовольчі запаси можна було поповнити майже в кожному селі та місті. Але треба враховувати те, що ринки працюють приблизно до 13.00. У вихідні та святкові дні магазини можуть бути зачинені. Проїжджаючи повз села можна закупити продукти у місцевих жителів, які продають їх біля дороги. В залежності від сезону проходження маршруту, можливе збирання ягід та грибів в лісах, фруктів у садках тощо.

Вагові характеристики вантажу на маршруті:

Назва	На одну людину	На групу у кількості 7 чол.
Продукти (всього у день)	1 кг	7 кг
Особисте спорядження	6-7 кг	42-49 кг
Групове спорядження	5-8 кг	35-56 кг
РАЗОМ:	12-16 кг	84-112 кг

Максимальне навантаження:

- на одного чоловіка – 18 кг;
- на одну жінку – 14 кг.

Кошторис витрат на похід

Категорія витрат	Витрата	Грн./од.	Всього, грн
Транспорт	Потяг № 327 Київ - Чернівці	28,13(студентський) 68,25 (повний)	329,43
	Потяг № 14 Ужгород - Харків	43,11(студентський) 74,19 (повний)	382,98
Всього транспортні витрати:			712,41
Всього транспортні витрати на 1 особу:			
- Студентський			71,24
- Повний			142,44
Поточні витрати на маршруті	продукти	2685,0	2685,0
	аптечка	95,0	95,0
	ремонт	20,00	20,00
Всього поточні витрати на маршруті:			2800,0
Всього поточні витрати на маршруті на 1 особу:			400,0
Всього поточні витрати на маршруті на 1 особу/день:			22,20
Додаткові витрати на маршруті	Страховий документ	39,0	273,0
Всього додаткові витрати на маршруті:			273,0
Всього додаткові витрати на маршруті на 1 особу:			39,00
Всього витрати на харчування на групу:			2685,0
Всього витрати на харчування на 1 особу/день:			21,30
Всього витрати на похід:			3785,41
Всього витрати на похід на 1 особу:			570,77
Всього витрати на похід на 1 особу/день:			30,04

Список використаної літератури

1. Буковина. По неповторних місцях. – м. Чернівці: Золоті литаври, б/р. – 200 с.
2. Буковина туристична: Путівник. – Київ: Світ Успіху, 2005. – 216 с.
3. Гобермян Д. Н. По северной Буковине. – Ленинград: Искусство, 1983. – 176 с.
4. Ивченко А. С. Вся Украина. – К.: ГНПП «Картография», 2005. – 656 с.
5. <http://www.castles.com.ua>
6. <http://www.uk.wikipedia.org>
7. <http://www.2000.cv.ua>